Št. 212 Trstu, v četrtek 6. septembra 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

EDINOST

Izhaja, izvzemši pondeljek, v ... in pevsk. ... uredništvo Aškega št. 20, I. nadstropje, ... pri Kr... pošiljajo ... pisma se ne sprejemajo, rokopisi ne vračajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mese: L 7.—, 3 mesece L 19.50, pol leta L 39.— in celo leto L 68.—. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Divjanje v veleresnih časih

V svojem uvodniku od 30. m. m., kjer razpravlja o reškem vprašanju, piše arditovsko glasilo «Fiamma Nera» med drugim:

Vse življenje v mestu in v pristanišču je sedaj v popolnem zastoju. Mussolini se trudi, da bi že enkrat rešil državo hudega financijelnega bremena. Vlada nove Italije ve, da, dokler traja ta stalna zapreka v jadranskih vprašanjih, **ni nobene poti za ekspanzijo.** Jugoslavija je od prvega začetka pogajanj do danes iskala izgovore in pretveze ter je držala v nedelavnosti železnice, ki se stekajo v reško mesto. Kdor trpi so — Rečani, prebivalci tega italijanskega mesta. **Rešitev reškega vprašanja je neizogibna potreba za Rečane.**

Na drugem mestu govori «Fiamma Nera» o «renegatih», «ki so prešli v sovražni tabor» in so srditi nasprotniki Italijanov. Označa jih za «genia» — svojat in lopove. S tem se noč emo baviti tu. Je to notranja stvar Rečanov, ki naj jo razrešijo sami med seboj. Naglasili bi le, da je v reškem slučaju pojm «renegat» zelo elastičen in raztegljiv, kakor si ga že kdo tolmači s svojih vidikov in po svojih namenih. Tisti Rečani italijanske narodnosti n. pr., ki zahtevajo, naj se izvede rapaliska pogodba, ki je ustanovila reško samostojno državo in ki sta jo podpisali Italija in Jugoslavija, ki menijo, naj se ta suverena država sama in neodvisno pogaja z drugimi interesiranimi državami, da si zagotovi pogoje in jamstva za svoj obstanek in procvit: tisti Rečani so gotovo globoko uverjeni, da so oni najboljši reški patriotje.

V visoki meri nas zanima izjava v listu «Fiamma Nera», da rešitev reškega vprašanja, kakor se namerava sedaj, ne bo nikaka rešitev. In potem? vprašuje rečeni list. Ali naj poznejše generacije ponove dogodke «della notte di Ronchi,» krvavega božiča, 3. marca 1922 in ali naj pride **nova zasedba Delte in luke Baroš?!** Na ta način — pravi «Fiamma» — ostane reško vprašanje nerešeno in ostane strašna neznanka jutršnjega dne.

Prihaja pa še hujše. Grozi, da se razžarijo še hujši iredentizmi, nego so bili oni v Trstu in Tridentu: na Reki, v Splitu, v Šibeniku, ki da so jih Italijani izročili «a un popolo schiavone!» Ali je treba še le praviti, kaka razpoloženja morajo take napovedi izzvati v državi, ki naj Italija skupno ž njo reši reško vprašanje?!

To so grožnje, ki se zrcali v njih duševnost ljudi, ki so sužnji svojega nacijonalističnega besnila in ki bi hoteli ob ponovnih plamenih udestvovati svoje namene in cilje. Najznačilnejše je pa to, da isti list, ki sicer od «glave» lista pa do zaključka pri oglasih, poje prave slavospeve italijanskemu patrijotizmu Mussolinijeve vlade, nje energije in nje brambi interesov italijanstva: da isti list s svojimi grožnjami podtika Mussoliniju, da s svojo rešitvijo reškega problema pripravlja novo bodoče gorje za Reko in za Italijo! Nočemo nastopati kot branitelji g. Mussolninija. Že zato ne, ker bi mu naša obranila nič ne koristila. Toliko pa že smemo reči z absolutno gotovostjo, da je mož na sedanjih pogajanjih za rešitev reškega vprašanja poizkusil vse, da zagotovi Italiji vse pridobitve, ki se pač dajo doseči ob podanih — resničnostih!! Vsebina dogovora — pravijo, da je že perfekten — ni še znana. Če je Mussolini v čem odjenjal, je storil to ravno zato, da zagotovi **dosegljive pridobitve,** ker ve, da bi z neizprosno neodjenljivostjo od njegove strani ne prišlo do nikake rešitve reškega vprašanja: ne definitivne, ne začasne. Ni dovoj, da je državnik idealen in govori patrijot, ampak mora biti tudi mož treznega računanja z realnostmi.

Pa glejte: saj tudi ultrapatrijoti pri «Fiamma Nera» morajo priznavati take resničnosti. N. pr. s tem, da se penijo od jeze proti Jugoslaviji, ker je zaustavila «delavnost» železnic, ki se stekajo na Reki in da krati tej luki zveze z Ljubljano in Zagrebom!! Priznavajo torej, da Reka potrebuje zveze z zaledjem za svoje življenje, da brez takih zvez enostavno ne more živeti! Priznavajo, da nerešeno reško vprašanje pomenja silno financijelno breme za Italijo. Priznavajo, da nerešeno reško vprašanje onemogoča Italiji vsako ekspanzijo. Nadaljna resničnost pa je, da je zaledje Reke, kjer so za to — kakor pišejo tudi oni sami v «Fiamma Nera» — nesrečno mesto viri življenja, v rokah sosednje Jugoslavije. Tudi glede Zadra priznavajo, da slabo živi in da se ne more razvijati, ker nima več potrebnega zaledja.

Mesto pa, da bi iz tega podanega in neodpravljivega dejstva izvajali logični zaključek, da treba iskati take rešitve reškega vprašanja, ki bo — kolikor je le možno — odgovarjal interesom vseh treh interesirancev, Italije, Jugoslavije in Reke, obenem pa tudi ugledu in dostojanstvu vseh treh strani, in da treba Reki in Zadru s pametno in spravljivo politiko pridobiti potrebno zaledje: prihajajo razpaljeni srditeži z grožnjami in žaljenji, napovedujejo nove požare, zasramujejo Jugoslovene s «popolo di schiavoni», imenujejo Slavonijo «Schiavonia», kričijo o «jugoslovenskih barbarstvih», o jugoslovenski «teppa» (malopridneži) itd., kakor že zvenijo taki sočni epiteti.

Sila in nasilje naj nadomestujeta — pamet. A ravno ta je prvi in neogibni pogoj za vsako uspešno in smotreno državno politiko. Pamet, ki ne precenjuje svoje lastne in ne podcenjuje sile drugih. Tega nočejo razumeti razpaljenci. V tem je njihova usodna zmota in njihov — zločin. V tem nedostatku njihove duševnosti je tudi psihološka razlaga za njihovo divjanje. V članku «Roma, Belgrado e Zagabria» — v isti številki — napoveduje «Fiamma Nera» **bližnji razpad jugoslovenske države.** Pišejo: «Hrvatska, ki noče umreti, ne bo sledila Pašiću na potu samomora. Vedno silnejša postaja reakcija, ki jo, logično, ne narekujejo samo sentimentalna čustva, marveč najvišji življenski razlog. **Usodna odcepitev je morda blizu!** Mi, ki so nam drage aspiracije vseh zatiranih narodov, hrepenečih po svobodi (ali tudi pol miljona Jugoslovenov v Italiji?) **gledamo s simpatijo, kako Hrvatska otresa jarm, narinjeni mu od polbarbarskega naroda, ki se, dospevši do francoskega zlata, iz slepega sovraštva proti Italiji bliža svoji pogubi!»**

O bližnjem razpadu Jugoslavije ni treba zgubljati besed. Ravno razvoj dogodkov v zadnjih dneh bije po zobeh — slabe proroke. Tako krvavo žaljenje pa morejo zagrešati le ljudje, ki so povsem zapadli res slepemu sovraštvu. Nič se ne menijo za dejstvo, da je Pašić sin istega tako krvavo žaljenega naroda, ter da je ta Pašić na čelu države, s katero naj Italija sporazumno reši tolika vprašanja življenske važnosti tudi za Italijo!

Na teh ljudeh imamo kaj nazoren pouk, kako nevaren za državo in narod je patriotizem, ki je slep za realnosti življenja. Vse njihove besede so res — **črni plameni** slepega divjanja v veleresnih časih. Pomirja pa nas vera, da ne bodo požigali, kar pripravljajo drugi — s čistejšim in bistrejšim patriotizmom.

Spor med Italijo in Grčijo

Ministrski svet odobrava Mussolinijevo politiko - Začetek dvoboja v Društvu narodov — Znaki italijanskega in angleškega popuščanja

RIM, 5. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je poročal ministrski predsednik Mussolini svojim tovarišem v vladi o italijansko-grškem sporu in o svojem stališču glede kompetence Društva narodov. G. Mussolini je ponovil v ministrskem svetu svojo že prej izrečeno grožnjo, da bo Italija izstopila iz Društva narodov, ako bi se to poslednje hotelo preko volje italijanske vlade vmešavati v italijansko-grški spor. Nadalje je g. Mussolini zahteval od ministrskega sveta, naj se izjavi, ali odobrava njegovo politiko ali ne, na kar se je ministrski svet enoglasno izjavil, da popolnoma in brezpogojno odobrava nastop in politiko ministrskega predsednika v zadevi italijansko-grškega spora.

Mussolinijevo stališče je dobilo s to manifestacijo ministrskega sveta novo podkrepitev, ki se je pojavila ravno na dan otvoritve zasedanja Društva narodov.

Razprava pred Društvom narodov

Napeto zanimanje vlada v vseh političnih krogih za potek in izid današnje seje sveta Društva narodov, na kateri se bo vršila načelna razprava o italijansko-grškem sporu in o grškem prizivu v tej zadevi. Sklepi sveta Društva narodov bodo imeli odločilno važnost za nadaljni razvoj dogodkov, ker bo imel svet sklepati predvsem o tem, ali se smatra za kompetentnega v sedanji sporni zadevi ali ne.

Na včerajšnji seji sveta Društva narodov, ki se je sestala ob 5. uri popoldne in je bila zelo kratka, se je vršila nekaka uvodna razprava, tekom katere je predložil italijanski zastopnik Salandra nekatera dodatna poročila o podrobnostih obstreljevanja in zasedbe Krfa. Obstreljevanje je bilo zelo kratko in je bilo naperjeno proti glavni utrdbi. Začelo se je po poteku danega roka in najprej so bili oddani trije slepi streli. Topovi so merili samo proti utrdbi in proti svetilniku. Ne grška vlada ne noben njen predstavnik niso obvestili italijanskih parlamentarjev, da se v utrdbi nahajajo tudi civilisti. Ko je prejel grški poveljnik italijanski poziv za predajo, ni ukrenil ničesar, da bi se civilisti spravili na varno v dolnje prostore utrdbe.

Po prečitanju tega poročila je g. Salandra obvestil svet Društva narodov, da pričakuje za zvečer prihod posl. Giuriatija iz Rima, kateri prinese s seboj natančna navodila g. Mussolinija za nadaljnje postopanje italijanskega zastopstva. Vsled tega se mu ni mogoče spuščati v razpravo o jedru spora in prosi svet, naj odgodi razpravo za en dan.

Nato je dobil besedo grški zastopnik Politis, kateri je na poziv sveta predložil par grških predlogov za rešitev spora, katerih vsebina je v glavnem sledeča: Grška vlada predlaga, naj svet Društva narodov določi enega ali več zastopnikov nevtralnih držav, da bodo nadzorovali sodno preiskavo, ki so jo že uvedla grška oblastva, kakor tudi sojenje morilcev italijanskih častnikov; isti zastopniki bi sodelovali v preiskovalni komisiji, katera bi bila po predlogu grške vlade imenovana od poslaniške konference in ki bi imela preiskati okolnosti, v katerih se je izvršil omenjeni zločin. Svet Društva narodov naj nadalje imenuje komisijo, sestavljeno iz treh višjih sodnikov, enega Grka, enega Italijana in enega nevtralca. Ta komisija bi se imela sestati čim prej v Ženevi, da določi svoto, ki naj jo Grčija plača kot odškodnino družinam žrtev. Svet Društva narodov naj sprejme, da položi grška vlada že sedaj pri kaki švicarski banki 50 miljonov italijanskih lir kot jamstvo za takojšnjo izplačanje odškodnin, ki bodo določene.

Po seslišanju teh grških predlogov, jih je svet Društva narodov vzel na predlog angleškega zastopnika lorda Cecila na znanje, na kar je bila seja zaključena in nadaljevanje se je določilo za današnji dan.

Francoski glas o Mussolinijevem popuščanju

Agencija Stefani posnemlje po pariškem listu «Intransigeant» vest, ki bi pomenila, da g. Mussolini, dasi je odločno proti posredovanju Društva narodov, na drugi strani ne bi bil proti vsakemu posredovanju ostalih zaveznikov. Misli se — pravi «Intransigeant» — da bi g. Mussolini, ki sicer noče prenesti spora v Ženevo, kakor bi želela Anglija, bil pripravljen ga obrazložiti v Parizu pred poslaniško konferenco. Ako je to res — nadaljuje omenjeni list — bi se Francija takoj pridružila italijanskemu stališču. Na ta način bi se odpravila velika nevarnost, namreč nevarnost neposredne ureditve vprašanja. Ni nobenega dvoma, da bi Italija dobila pred tem medzaveznškim dvorom, kjer ima zagovornike, na katere lahko računa, pravično odškodnino, ki ji pritiče, naj bi bile kakršnekoli pretveze, ki bi se stavile nasproti. Tudi če bi se morale nekatere zahteve, ki so prehude in pretežke, ublažiti — in verjetno je, da se bo to predlagalo — bi vendar že dejstvo, da se Italija lojalno podvrže razsodbi poslaniške konference, jamčilo, da bo njen ugled zavarovan proti vsakemu napadu.

Kakor znano, stoji francoska vlada že od začetka na stališču, naj se za rešitev spora zavzemlje predvsem poslaniška konferenca. Mussolinijevo popuščanje v gori omenjenem smislu se vsled tega upravičeno smatra za približevanje k francoskemu naziranju in presoja kot premišljena poteza proti Angliji.

Tudi Anglija popušča

Pretežni del angleškega časopisja nadaljuje protiitalijansko gonjo. «Daily Chronicle» pravi, da prestaja Društvo narodov vsled zadržanja Italije nevarno krizo. Vse države — nadaljuje list — in člani Društva narodov bi morali uporabiti čl. 16. pravil Društva narodov in popolnoma bojkotirati Italijo. Društvo narodov se ne sme ukloniti. Ako se Italiji posreči zadati smrtni udarec Društvu narodov, bi morala Anglija vsaj misliti na to, da si umije roke in da se ne omaže z madežem nelojalnosti napram Društvu narodov. «Morning Post» naglaša, da je položaj zelo resen in dostavlja, da bo večja škoda, ako se razbije zgodovinsko prijateljstvo med Italijo in Anglijo, nego bi bila, tudi če bi razpadel cel ducat Društev narodov. Položaj je zelo resen — povdarja list — in mnogo je odvisno od zadržanja g. Poincaréja. — Pri. znavamo — piše «Westminster Gazzette» — g. Mussoliniju pravico, da dobi zadoščenje od Grčije. Ne želimo pa imeti sporov z Italijo, do katere gojimo globoke simpatije. Toda moramo opozoriti Mussolinija, da obstaja ustanova, ki se imenuje Društvo narodov in ki ima dovolj ugleda, da kaznuje Grčijo, ako bo spoznana za krivo. In tej ustanovi je Italija dolžna predložiti vsak spor, iz katerega bi se znal izcimiti prelom med njenimi člani. «Daily Mail» pa kritizira politiko lorda Curzona in Roberta Cecila ter povdarja, da nima Italija nikakih napadalnih namenov, kakor je izjavil Mussolini njegovemu dopisniku, in da bo incident zaključen, čim dobi Italija zadoščenje.

Kar se tiče zadržanja angleške vlade, je opažati, da se je v zadnjem času nekoliko ublažilo. Po vesteh iz diplomatskih krogov — pravi neka brzojavka agencije Stefani iz Londona — stoji angleška vlada z ozirom na italijansko-grški spor sicer še vedno na stališču, da se mora ta spor rešiti pred Društvom narodov, toda meni, da ta ustanova lahko izroči zadevo poslaniški konferenci. Italijanski poslanik je danes zopet obiskal lorda Curzona. Angleški zunanji minister je — kakor se zatrjuje — v stalni telefonski zvezi z ministrskim predsednikom Baldwinom.

Izsledovanje krivcev

Glasom neke brzojavke agencije Stefani se je prišlo na sled organizatorju pokolja italijanske vojaške misije. Po overjenih vesteh iz Drača da je bil predpoldne onega dne, ko je bila umorjena italijanska misija, pri grški vojaški straži blizu Makavije občeznani vojvoda epirotskih komitašev po imenu Marku. Prefekt in župan iz Argirokastra sta ga videla in sta bila zelo začudena, ker se je nahajal v družbi grških vojakov. Črez pol ure se je vojvoda podal v neki kraj v bližini in od tam sta slišala prefekt in župan kakih 20 strelov iz puške. Ko sta izvedela o umoru, sta se spomnila na one strele in sta takoj pomislila, da je bilo dano z njimi znamenje morilcem. Po pokolju je prefekt iz Argirokastra pripomnil poveljniku grškega polka v Kakaviji, da je zelo čudno, da se Marku po zločinu svobodno giblje med grškimi postojankami.

Neki albanski častnik je pripovedoval, da je dne 29. p. m. poslal nekega svojega zaupnika na grško mejo. Ta oseba je izvedela, da so videla grška oblastva na dan umora blizu mesta, kjer se je izvršil, sedem oboroženih oseb, ki so nosile grško uniformo, toda brez kap. To so bili po vsej verjetnosti morilci članov italijanske misije.

Dunajski albanski krogi pa trdijo, da je pokolj italijanske misije organiziral epirski narodni odbor, katerega da izdatno podpirajo grški bankirji iz Londona, Marseilles in Aleksandrije. V vodstvu tega odbora je bil tudi predsednik grške državne banke Zagraphos, ki je pred kratkim umrl.

Epirski odbor je dobival tudi iz Aten izdatno podporo potom vsegrškega udruženja. Dne 15. avgusta je imel zborovanje na Krfu, katerega so se udeležili tudi zastopniki iz Albanije.

Po vesteh iz Janina, kjer se še vedno nahajajo trupla umorjenih, so našli v truplu majorja Cortija pri raztelešenju eno kroglo dum-dum. Tekom današnjega dne se izvrši raztelešenje tudi ostalih umorjenih častnikov.

Kako močne so italijanske čete na Krfu

LONDON, 5. «Daily Mail» poroča, da znaša število italijanskih čet, ki so se izkrcale na Krfu, od 15.000 do 20.000 mož. V bližini otoka so zasidrane 4 križarke in kakih 10 lažjih ladij. Grška oblastva so ujeta na neki vojni ladji.

Italija

Mussolini poroča v ministrskem svetu o zunanjem položaju — V zadnjih 24 urah nič novega

RIM, 5. Danes ob 10. uri se je vršila seja ministrskega sveta. Ministrski predsednik Mussolini je omenil, da je ostal položaj v zadnjih 24 urah neizpremenjen. «Moje včerajšnje izjave, je nadaljeval, so vzbudile, kakor smo pričakovali, na Angleškem in v Ženevi precejšnje iznenadenje. Te izjave so imele namen pozvati k razmišljanju gotove inozemske politične kroge, ki so se dali zavesti po grškem spletkarenju. Pričakujemo torej s popolnoma mirno vestjo, gotovi naših pravic, odločitev sveta Društva narodov».

Glede prihoda španske kraljeve dvojice v Italijo je Mussolini izjavil, da je prejel sporočilo od španske vlade, da pride španski kralj Alfonz v času od 20. do 30. novembra v Rim. Vest o njegovem prihodu bo gotovo vse prebivalstvo sprejelo z velikim navdušenjem. — Po poročilu ministrskega predsednika je ministrski svet razpravljal o vzpostavitvi mest Reggio Calabria in Messina, ki sta bili poškodovani od potresa l. 1908. Radi vojne se je moralo prekiniti vsako vzpostavitveno delo; danes je treba z delom spet pričeti. V ta namen je ministrski svet dovolil kredit 500 miljonov.

Sveta opravila v katoliških in pravoslavnih cerkvah ter v mošeji v Tirani za umorjeno italijansko misijo

RIM, 5. Albansko poslaništvo sporoča: Včeraj se je vršila v katoliški cerkvi v Tirani svečana služba božja za žrtve umora v Grčiji. Navzoči so bili poleg italijanske naselbine ter diplomatskega zbora vladni zastopniki. V istem času so se vršila sveta opravila v pravoslavni cerkvi in turški mošeji.

Imenovanje odbora za izplačevanje vojnih pokojnin

RIM, 5. Finančni minister je v smislu kr. zakona 12. julija 1923, št. 1491 imenoval odbor za izplačevanje vojnih pokojnin. V odbor so imenovani: on. Paolucci Raffaele, odlikovan z zlato svetinjo, on. Caruso Mario, vojni invalid, ter avv. Antonello Caprino, tudi večkrat odlikovan.

Poldrugi milijon škode radi požiga.

MILAN, 5. V noči od 26. na 27. avgusta je izbruhnil v tovarni odpadkov bombaževine v Vigevano velik požar, ki je povzročil preko 1 in pol milijona lir škode. Tovarna je bila zavarovana za tri milijone. Oblastvom kraja se je zdel požar sumljiv; izvršilo je preiskavo, da se doženejo vzroki požara. Izid preiskave je imel za posledico aretacijo štirih delavcev, nameščenih v isti tovarni, in sicer Petra Leonardi, Silvija Albezzani ter Ivana in Petra Colli. Aretiranci so priznali, da so ogenj podtaknili, a so pripomnili, da jih je k temu dejanju naščuval član upravnega sveta tovarne Alojzij Zanetti, star 35 let, rojen v Vigevano in bivši župan mesta. Na podlagi nadaljnih preiskav so vigevanska oblastva izdala za Zanettija aretacijski nalog. Med tem časom je pa mož zbežal v Milan, kjer je dobil zavetje pri svojem upravnem zastopniku odv. Bregoliju v ulici San Primo št. 6. Tam je bil tudi aretiran.

Jugoslavija

Grški protest proti zasedbi Krfa

BEOGRAD, 5. Grška vlada je včeraj po svojem poslaniku na jugosl. dvoru g. Mauridisu izročia jugoslovenski vladi noto, katere tekst je bil istočasno odposlan vsem zavezniškim in prijateljskim državam. V tej noti se objavlja vsem državam protest grške vlade proti nasilni zasedbi grškega ozemlja od strani Italije. Grška dalje v noti ugotavlja, da je italijanska vlada s svojo akcijo kršila določbe statutov Društva narodov. Ker je nota pisana samo v informativnem značaju, odgovor jugoslovenske vlade na njo ne sledi. Jugoslovenska delegacija v Ženevi je dobila navodila, da se ima spor med Italijo in Grško končati mirnim potom. V ostalem se Jugoslavija pridružuje stališču velikih zaveznikov. Vlada je zaradi tega v stalnih razgovorih z zastopniki zavezniških držav.

Pašić v Parizu

BEOGRAD, 5. Iz Pariza javljajo, da je ministrski predsednik Nikola Pašić včeraj prispel iz kopališča Evians les Bains v Pariz.

Za včeraj napovedana seja ministrskega sveta se ni vršila

BEOGRAD, 5. Za včeraj odrejena seja ministrskega sveta se ni vršila, ker pričakujejo prihoda ministrskega predsednika Nikole Pašića, ki bo poročal o zunanjem političnem položaju. Šele po prihodu g. Pašića v Beograd se bo sklepalo definitivno tudi o grško-italijanskem sporu. Vlada doslej še ni mogla opredeliti svojega zadržanja glede tega vprašanja.

Kralj in kraljica zopet v Beogradu

BEOGRAD, 5. Včeraj dopoldne ob 10.42 so dospeli v Beograd kralj Aleksander, kraljica Marija, knez Arzen, princezinja Jelena in kraljevič Pavle. V imenu vlade jih je pozdravil na postaji pomočnik ministra zunanjih poslov Panta Gavrilović v spremstvu drugih civilnih in vojaških dostojanstvenikov. Po sprejemu na kolodvoru so člani kraljevskega dvora takoj odšli na dvor, le kraljica je ostala še dalje časa v vagonu, ker se je slabo počutila.

Že na postaji se je kralj informiral o Pašićevem potovanju v inozemstvo in ga brzojavno pozval, naj se vrne v Beograd. Popoldne se je kralj odpeljal z avtomobilom v Topčider.

Nemške reparacije za Jugoslavijo

BEOGRAD, 5. Po pregledu, ki ga je izdalo ministrstvo za zunanje stvari, oddelek za izvršitev mednarodnih dogovorov je dobila jugoslovenska država iz Nemčije na račun reparacij meseca julija 1923 stvari za 13,450.856 Din. Od 1. maja 1921 do 31. julija 1923 pa za 216 miljonov 148.528 tisoč dinarjev. Jugoslavija je glede dobivanja reparacij v naturi procentualno na prvem mestu. V naravi je dobivala reparacije skoro samo jugosl. država.

Strašne vesti o katastrofi na Japonskem

500.000 mrtvih samo v Tokiju — 300.000 hiš porušenih — Vstaja radi pomanjkanja živil — Pomoč Evrope — 115 milijard škode

S. FRANCISCO, 5. Po vesteh iz Tokija je število žrtev v sami prestolnici narastlo na 500.000. Hiš je bilo porušenih 350.000.

Očividci trdijo, da je dosegla vročina na ognjišču požara v Tokiju 3600 stopinj Fahrenheita.

Zračne brzojavke iz Izvakija poročajo, da se je ljudstvo v Tokiju uprlo radi pomanjkanja živil. Orožniki so morali rabiti sablje. Sloviti most v Rvegeknu se je zrušil baš v trenotku, ko so tisoči beguncev bežali proti goram: število mrtvih je ogromno.

LONDON, 5. Japonski konzulat v Liverpoolu je prejel iz Tokija brzojavko, da so pomorska oporišča v Yokohami, Damakari in Yokositi popolnoma porušena. Od 15 okrajev mesta Tokio je ostalo nepoškodovanih le 7. V nekaterih okrajih gori še vedno. Vsi mostovi prestolnice črez reko Samida so izginili po povodnji. Potrjuje se vest, da je bil preplavljen otok Oksina, oddaljen od Tokija 50 kilometrov.

Število žrtev je narastlo na preko 200.000, število skoro neverjetno, tembolj ko niso tu všteti mrtvi drugih manjših mest, ravno tako prizadetih po potresu, ognju in morskemu vihanju. Iz Ozake je došla še nepotrjena brzojavka, da je samo v Tokiju našlo smrt 159.000 ljudi.

Obstoja strah, da je potres zahteval mnogo žrtev tudi v Negoyi, važnem trgovskem središču s 100.000 prebivalci.

Pomorska radiotelegrafična postaja ne odgovarja več na klice, in obstoja tedaj vzrok za resne skrbi radi vojnih in trgovskih ladij, ki so se nahajale v luki v Yokohami, kjer sta med drugim dva velika ameriška parnika komaj izkrcala potnike, ko je začela razsajati strašanska nevihta.

Inozemska kolonija v Yokohami se je rešila, ker leži njen okraj na še precej visokem griču. Medtem pa niso še dospela poročila o usodi poslanikov. Prvi seznam glavnih poslopij, ki so bila porušena, vsebuje tudi poslaništvi Italije in Francije. Ministrski predsednik japonski Yamamoto, ki je delal v času katastrofe na sestavi nove vlade, je komaj ušel smrti. Viskomt Takahasti in dvajsetorica političnih osebnosti so poginili, medtem ko so se sestali k posvetovanju. Vsled nepopisnih razmer v Tokiju se pripravlja vlada na preselitev v Ozako. V vsej tako hudo izkušeni coni je bilo proglašeno obsedno stanje. V Yokohami — tako poročajo nadaljnje brzojavke — se je ogenj razširil s tako naglico, da je bilo radi grozne panike med prebivalci na stotine žr-

tev. Množica je drla v luko, ljudje so skakali v morje, da bi se rešili na parnike. Stolp Asakusa, visok 175 metrov, se je podrl in povlekel s seboj v pogubo 700 ljudi, ki so si poiskali v njem zavetja. V Yokohami še ni končal ogenj svojega uničevalnega dela.

Francoska križarka «Colmar» je zapustila včeraj Shangai ter odplula proti Yokohami. Tudi ameriške vojne ladje v Port Arturju so dobile ukaz, da se morajo takoj podati v Yokohamo ter lajšati obupni položaj nesrečnega ljudstva

Kralj Jurij je izrazil princu-regentu najglobljo sočustvovanje. Ravno tako tudi ameriški predsednik Coolidge, ki je brzojavil, da je Amerika pripravljena nuditi vso pomoč, ki bi mogla koristiti Japonski.

Angleška vlada ni še dobila uradnih podrobnosti o potresu na Japonskem, pa je pripravljena poslati ladje na pomoč prizadetemu prebivalstvu, kakor hitro bo prejela od japonskega poslaništva natančnejša navodila. Japonski poslanik v Londonu nima že od petka nikakih poročil.

Kakor poroča «Ekschange Telegraph» so bile med glavnimi poslopji v Tokiju porušene palača ministrov cesarske hiše, univerza v Fenyju, dvojni most cesarjeve palače, muzej, glavno poslopje vojnega ministrstva, vojaška pripravljalna šola, palača princa Nabeshimo, poslaništvi Francije in Italije in številna poslopja velikih inozemskih trgovskih družb.

Tudi Yokosaka porušena.

LONDON, 5. Poveljnik pomorske postaje v Kire je prejel zračno brzojavko, da se širi ogenj tudi v mestu Yokosaka. Vojašnice in bolnišnice so že zgorele. Primanjkujejo kirurigični instrumenti in zdravila, primanjkujejo neobhodno potrebna živila.

Nasprotujoče si vesti o številu žrtev — Miljon hiš porušenih? — 115 miljard škode

LONDON, 5. Razen Tokija in Yokohama je bilo še 13 drugih mest več ali manj porušenih. Skupno število človeških žrtev ni še bilo ugotovljeno. Nekateri sodijo te žrtve na en miljon; druge vesti poročajo o 500.000 mrtvih, so pa nekateri, ki trdijo, da je ta katastrofa uničila 3 miljone človeških življenj.

Veliki ribnik v ljudskem vrtu v Tokiju je prenapolnjen z mrtveci, večjidel otrok in žen, ki so bežale pred ognjem. Angleški poslanik je našel smrt med razvalinami svoje hiše, tudi ameriško poslaništvo je bilo uničeno.

Pomanjkanje živil je zelo kritično. Preostali v Tokiju so začeli pleniti, kar je še ostalo od najstrašnejše katastrofe človeštva. Prišlo je do hudih spopadov s policijo. Veliko ljudi je bilo ustreljenih na mestu.

Več let trdega dela bo treba za vzpostavitev Tokija. Škoda se ceni na 5 miljard jenov, približno 115 miljard lir. Sedem miljonov hektolitrov riža je zgorelo. V Tokiju je bilo porušenih 350.000 hiš, na vsem Japonskem se približuje to število enemu miljonu.

Italijanski poslanik v Tokiju — žrtev potresa

RIM, 5. Farncoski konzul v Kobe, ki je bil pooblaščen, da zastopa italijanske interese, je brzojavil ministru za zunanje stvari v Rimu, da je ostala vsa italijanska kolonija na Japonskem pri življenju. Le italijanski poslanik Giacomo de Martino ni mogel uiti strašni smrti. Italijansko poslaništvo v Tokiju in konzulat v Yokohami sta porušena, ampak konzul in vsi osnali nameščenci poslaništva so se rešili. Vlada je stavila konzulu v Yokohami na razpolago potrebne svote za pomoč italijanskim drža..janom.

Nemčija

«Times» o Stresemannovem govoru — Svarilo Franciji

LONDON, 5. «Times» piše, da je nemško ali boljše mednarodno vprašanje odškodnin še vedno na istem mestu. Delati se, kakor da ne bi vedeli za Stresemannove ponudbe, pomeni isto kakor zavrniti zadnjo ponudbo, ki jo more Nemčija še sploh staviti. Ako bi razpravljali o tej ponudbi, bi direktno vplivali vzpodbujevalno na Nemčijo, da bi zbrala vse sile, s katerimi razpolaga. Ne moremo si misliti, da Francija končnoveljavno daje prednost nemškemu polomu pred nemško odškodnino. Na Franciji leži danes velika odgovornost; ako bo ona postopala velikodušno, bo lahko odstranila veliko nevarnost, ki grozi Evropi.

Ogrska

Budimpeštanske občinske blagajne so prazne.

BUDIMPEŠTA, 5. Občina mesta Budimpešta se nahaja v skrajno kritičnih finančnih razmerah. Že več mesecev prejemajo občinski uslužbenci neredno plače; tudi prvega tekočega meseca niso dobili niti stotinke. Nezadovoljstvo med uslužbenci je velikansko in splošno; dalo je povod prikritemu rovarenju proti občinski upravi, ki je v par letih s slabim gospodarstvom popolnoma ugonobila nekdaj cvetočo občino madžarske prestolnice.

Spominjajte se ob vsaki priliki „Dijaške Matice“

Radić in Inozemstvo

Položaj Radićeve stranke in radićevstva sploh se je korenito izpremenil z Radićevim begom v inozemstvo. Jasno je, da je Radić pobegnil iz Jugoslavije, zakaj njegovega skrivnostnega odhoda ni mogoče drugače imenovati kot beg. Toda Radić ni pobegnil morda iz strahu pred zaporom, ali pred kakšnim morebitnim atentatom, ampak pobegnil je pred samim seboj, pred svojo brezplodno politiko. Bajka o nameravanih atentatih na voditelja hrvatske republikanske stranke je laž prav kratkih nog. Katera stranka pa bi imela interes na tem, da bi Radića dejansko napadla ali ga dala celo umoriti, četudi po neznani roki? Nasprotno, če bi se Radiću kaj pripetilo, tedaj bi imel Hrvat v njem svojega narodnega mučenika in vera vanj bi po njegovi smrti še bolj oživela, ne glede na inozemstvo, ki bi presojalo politični položaj v Jugoslaviji zelo neugodno za državo in sedanjo vlado. Posebno je v interesu sedanje radikalne stranke, da se ne skrivi Radiću niti las na glavi. Brezplodna taktika načelnega opozicionalca Radića je že sama po sebi največja uničevalka radičevstva.

Radićev beg nam to dokazuje. Radić je prišel s svojo trmo in nepopustljivostjo v tako zagato, iz katere ni bilo drugega izhoda kakor ubežati in poskusiti še zadnjo karto. S čim ni še grozil Radić? Katerih psovk se ni še poslužil v boju proti Belgradu in državi? Vse, prav vse je izbruhnil iz sebe, metal je z revolucijo na levo in desno, skliceval se na intervencijo inozemskih prijateljev, pa vse zastonj. Njegovih fraz se ni nihče ustrašil. Radić je grmel, Jugoslavija pa je šla svojo pot dalje, kakor da bi Radića ne bilo. In končno ga je spretna Pašićeva taktika potisnila na rob. In sedaj mu ni preostalo drugega kakor butniti naprej ob «sovraga» ali preskočiti jarek ter pobegniti.

Radićeve grožnje z inozemstvom niso bile tako prazne, sicer ne bi igral take hazardne igre v svoji politiki. Ni izključeno, da so ga gotovi «prijatelji» v inozemstvu vzpodbujali k njegovim protidržavnim činom ter mu tudi znali dopovedati o uspešnosti propagandne akcije zunaj Jugoslavije. V Hlinki pa je imel «poučen» precedens, kako se te stvari poskušajo.

Toda vse se zdi, da se je Radiću njegova najnovejša in po njegovem pričakovanju odločilna poteza ponesrečila. In to je razumljivo, drugače tudi ni bilo pričakovati.

Jugoslavija je mednarodno pripoznana, politično suverena država. Priznana država je kraljevina, Radić pa propagira republiko. Kdo pa naj se navdušuje za hrvatsko oziroma Radićevo republiko. Gotovo samo sovražniki jugoslovenske države, zakaj mednarodno pripoznanje Radićeve republike bi pomenilo uničenje jugoslovenske države, pomenilo bi narušenje versaillske in drugih mirovnih pogodb. Morda bi Radić vkljub vsemu uspel s svojo protidržavno politiko, če bi se za «njegovo» vprašanje zanimali Francija in Angleška. Znano pa je, da je Francija odločna branitelica mirovnih pogodb, ki so ustvarile sedanji položaj v Srednji Evropi in na slovanskem Balkanu. V interesu Francije pa je močna Jugoslavija kakor tudi močna Čehoslovaška in Poljska. Do gotove meje je torej francoska politika slovanofilska. Kako naj bi v Parizu razumeli Radićevo politiko?

Sicer se ni Radić podal v Pariz, ampak v London, kjer je upal, da so ugodna tla za «njegovo» politiko. Francosko-angleški spor, ki sega tudi na Balkan kakor na vse «interesne sfere», obeh najmočnejših velesil Evrope, naj bi mu pomagal iz zadrege. Toda tudi v Londonu je moral Radić občutiti, da ne razumejo njegovih teženj. Angleži so preveč taktni in previdni, da bi se spuščali v taka malenkostna pustolovstva, kakor je radićevstvo v Jugoslaviji.

In končno je Radić brez dvoma pozabil na nekaj silno važnega. Gospodje, ki danes vladajo v Belgradu, so imeli v rokah državno krmilo v časih, ko se je junaška Srbija borila ob strani svojih velikih zaveznikov za skupno stvar. Ti predstavniki srbskega naroda, ki je dal vse za zmago svojo in zaveznikov, so danes predstavniki države SHS vkljub vsej jezi Radićevi. No in ugled belgrajskih politikov je še vedno tako velik, da more zasenčiti pred svetom še več kakor enega Radića. Radić kar izgine poleg svojih nasprotnikov, pred katerimi se je zatekel v inozemstvo. Lahko je imonirati neukemu seljaku ter mu ubijati v glavo nauke o idealni kmečki republiki, kjer se ne plačuje davkov, kjer ni vojaštva, kjer se cedi med in mleko, toda gospodom v Londonu in Parizu ne more imonirati ta Radićeva obljubljena dežela rajske bodočnosti.

In potem je Radićevo republikanstvo nekaj takšnega, za kar se v Londonu prav res ne morejo navduševati. Tudi Anglija ima svojega kralja, njeni državniki pa naj pomagajo raztroniti Aleksandra, kateremu je kumoval angleški kraljevič pri poroki.

Če pa bi prešli mimo vseh teh stvari, ki so recimo zgolj formalnosti, tedaj bi moral Radića poučiti slučaj Stambolijskega. Zapadne kapitalistične države ne morejo že načeloma podpirati nobenega gibanja, socialno-revolucionarnega značaja, kakor bi bila recimo Radićeva seljačka republika. Zapadne države so gledale z nelepim očesom kmetsko republiko Stambolijskega vkljub temu, da je ta mož vladal že peto leto svojo državo ter iskal stike z državami zmagovalkami. Niti njegova miroljubna politika, ne izpolnjevanje določb mirovne pogodbe mu niso mogle pridobiti naklonjenosti zapadnih «demokracij», ki so videle v njem nekakega predhodnika komunizma v Bolgariji. Revolucionarci so imeli že v tem dejstvu veliko moralno oporo in ko so se polastili Sofije, so dejansko že zmagali.

Ni nikakega dvoma, da je padec Stambolijskega posredno oslabil tudi Radićevo pozicijo. Ne vemo sicer v kakšnih stikih je bil Radić s Stambolijskim, morda tudi v nikakih, toda to je postranskega pomena. Kmetski glavar Bolgarije je bila svetla luč za Radića in njegove pristaše. Kar je bilo mogoče v Bolgariji, to je bilo mogoče tudi na Hrvatskem. Kako lepo bi se poleg bolgarske kmetske republike podala Radićeva hrvatska-seljačka republika! Padec Stambolijskega pa je pokazal, da je na svetu vse minljivo, pokazal je, da ima seljak rad tudi seljačko republiko, toda še rajši mir. In ko je Stambolijski začel zbirati svojo kmetsko armado, ki naj zruši Sodomo in Gomoro, kakor je imenoval Sofijo, tedaj se jih je oglasilo tako malo, da ni mogel Stambolijski niti svoje glave rešiti z begom.

Iz teh razlogov je pač Radić moral opustiti vsako misel na morebitno oboroženo vstajo svojih kmetov, ki bi se bila končala s porazom. Morda ni Radić nikoli resno mislil na oborožen odpor, grozil pa je tudi ž njim.

Njegov beg v inozemstvo je likvidiral tudi to nevarnost, če je sploh bila. S svojo akcijo v inozemstvu si je zaprl vrata domov in njegova odsotnost bo demoralizujoče delovala na njegove pristaše. Če bi se bil Radič držal parlamentarne poti, bi bil šel v Belgrad in tam izvojeval marsikaj za svojo deželo, tako pa so Hrvatje po zaslugi svojega nesposobnega voditelja prišli ob ves vpliv na državno upravo. Ni čuda, če se je začelo pojavljati nezadovoljstvo proti brezglavi in brezplodni politiki gromovnika Radiča, ki je zapustil svojo domovino ter ubežal v inozemstvo, kjer igra vlogo otroka, ki se kuja in išče pri sosedih pomilovanje.

Kadar se ladja potaplja, jo tudi podgane zapuščajo. To bridko resnico bo moral izkusiti tudi Radič. Število njegovih pristašev se bo skrčilo, bivši zavezniki ga že zdaj zapuščajo, ker mu ne morejo slediti v tako vratolomni igri in kmalu bo ostal sam v družbi zloglasnih črnogorskih, makedonskih in drugih separatistih, ki zunaj rujejo proti državi SHS. S tem pa je napravil svoj politični samomor.

Radičev beg in njegovi zadnji topovi iz tujine bodo razčistili položaj na Hrvaškem. Končno morajo priti tudi Hrvatje do spoznanja, da edina pot zboljšati položaj svoje dežele je iti v Belgrad. S samo negacijo in odsotnostjo se nič ne doseže. Pruska je že neštetokrat dokazala to dejstvo. Politična borba Čehov proti Dunaju za časa Franca Jožefa se je poslužila enkrat tudi nekaj podobnega, pa to jim je le bilo v škodo. Ne glede na to, da je položaj Hrvatov danes neprimerno ugodnejši kakor pa tedaj za Čehe, vendar bi hrvatski rodoljubi morali že uvideti, kam pripelje taka politika.

DNEVNE VESTI

Pogajanja za morski pakt zopet pretrgana

Vse je bilo že pripravljeno za svečani obred, ki je potreben za podpis tako važnih pogodb kakor je ravno mornarski pakt. V soboto zvečer so se namreč D'Annunzio, ki igra vlogo nekdanjega posredovalca med zastopniki Mornarske zveze in lastniki paroplovnih družb, in zastopniki lastnikov paroplovnih podjetij sporazumeli na podlagi zapisnika, ki naj bi služil v razlago in dopolnilo mornarskega pakta. Treba je bilo le še podpisa. Toda, D'Annunzio je medtem nenadoma zbolel in svečani podpis je bilo treba odložiti, ker je to zahteval čut hvaležnosti do D'Annunzija, ki si je toliko prizadeval, da bi prišlo do pakta. Preteklo je le par dni in dogodki so nam pokazali, da ni D'Annunzio zbolel za navadno boleznijo. Predsinočnjim je namreč poslal D'Annunzio poslancu Ciano, ki vodi pagajanja v imenu vlade, pismo, v katerem pravi, da je sicer pripravljen podpisati pakt kot tak, a da ne podpiše dopolnilnega zapisnika.

Lastnike paroplovnih podjetij, ki so čakali v Gardone že od sobote dalje na podpis, je to nenadno menjanje v D'Annunzijevem taboru tako razjezilo, da se ne bodo sploh več pogajali; vso odgovornost za posledice zvračajo na zastopnike Mornarske zveze. Posledice prekinjenja pogajanj bodo toliko dalekosežnejše, ker je bil sporazum dosežen pod vodstvom vladnega zastopnika. Vlada, ki se je precej zavzela za Mornarsko zvezo s tem, da ni dovolila nikake izpremembe v paktu glede mornarskih mezd, je že odpoklicala svojega zastopnika on. Ciano.

Sličice iz Istre

Minulega pondeljka se je vršil v Vrhu pri Buzetu pogreb nekega fašista. Ta pa je imel to posebnost na sebi, da je bil domačin, Hrvat, in da niti italijanski ni znal, razun morda par besed. Na migljaj od izvestne strani v Buzetu je družina pokojnikova zahtevala, naj se pogrebni obredi vršijo v latinskem jeziku. Tako se je tudi zgodilo. Po pogrebnih obredih na pokopališču je župnik opravil v hrvatskem jeziku molitev za dušo pokojnikovo. Poslušali so vsi mirno in ni prišlo do nikakega neljubega pojava, ki bi motil resnost in svetost trenutka. Ko pa je hotel župnik opraviti molitev za duše drugih pokojnikov, ki uživajo na pokopališču svoj večni mir, je pristopilo k njemu nekaj oseb, ki so se začele prerekati in ki so ga hotele slednjič — pahniti v jamo. Župnik se je branil in se rešil s tem, da je zbežal. Po pogrebu pa so se isti junaki zglasili v župnišču, zaprli vsa okna in začeli razbijati šipe. In Bog vedi, kako bi bilo predlo župniku samemu, da ga niso prišli klicat k nekemu bolniku. Ali, in kako so «uradovali» orožniki — ne vemo. Naše poročilo nič ne omenja o tem...

V Sovinjaku imajo pošto in potemtakem tudi poštarja. Nekega dne pa se je pojavil v poštnem uradu uradnik iz Trsta, ki je imel nalog, da se nekoliko ogleda po tem poštnem uradu. In našel je, da marsikaj ni tako, kakor bi moralo biti. Gospod poštar pa se je — kakor je to pri nas prišlo v navado, kadar je kdo storil kaj, kar ni prav — skril za zastavo.... patrijotizma. Skliceval se je na to, da je fašist, kako — patrijotično postopa s slovenskimi listi itd. Uradnik iz Trsta — pameten človek — pa je bil to pot gluh na to uho. Kam in kako je dozorela ta preiskava, ni še znano.

Znano pa je, da je isti poštar izvršil še en velepatriotičen čin. Učitelju Radetu je bilo podeljeno italijansko državljanstvo. To je nemilo dirnilo poštarjevo vest. Hotel je priti v okom tej zmoti od strani oblastva. Vzel je pot pod noge in hajd k županu, ki ga pa ni našel doma. Mož pa si je znal pomagati. Stopil je v občinsko pisarno, vzel občinski pečat, ga pritisnil na protest občine, — ki ga je pa pripravil le on sam — in položil še nanj podpis nenavzočega župana! Šlo je vse gladko kakor po loju. Potem pa je zazvenela neljuba nota. Učitelj in župan sta vložila ovadbo na sodnijo....!

O „Radićevem begu v inozemstvo“

pišejo češki «Narodni Listy»: Politiki, ki kličejo tujino na pomoč, skrunijo s tem svojo domovino in svoj narod pred inozemstvom. Taki politiki ne računajo s tem, da s takim delovanjem ne škodujejo samo svojim (domačim) političnim nasprotnikom, temveč tudi tistim, katere hočejo ščititi. Ali bi kakemu Francozu, Angležu, Špancu ali Nemcu, kedaj prišlo na misel, da bi pri tujih narodih beračili podporo proti svoji lastni narodni državi. Dokaz je tu o duševni nezrelosti, pomanjkanju narodnega ponosa, politične previdnosti in izkušenosti, če se tak politik nadeja, da bi ga v inozemstvu uslišali in mu nudili podporo, kajti to inozemstvo se daje voditi le od lastnih interesov in koristi. Ti ljudje mislijo, da se bodo tuje vlade borile proti nji, ko se jim je njih lastna politika v domovini izjalovila ter so zašli v zagato svoje lastne nerodnosti. Na zapadno-evropske diplomate morajo taki poizkusi napraviti le žalosten vtis. Tako poizkuša sedaj Radić. Za take misije je treba vse drugačnih kvalitet. Beg v inozemstvo pomenja vsekdar, da tožitelji ne vedo, kam in kako naj bi ter da so pri koncu s svojo latinščino. Vsak tak politik obsoja samega sebe in če ga vlada smatra za veleizdajalca, je le izvrševalka sodbe, ki jo je politik sam izrekel o sebi.

Odstopitev telefonov pravitni industriji Na torkovi seji ministrskega sveta je minister za pošto Di Cesarò razložil smernice za odstopitev telefonov privatni industriji. Telefonska služba v Italiji je bila vedno pomanjkljiva, tako ko je bila v rokah privatne industrije radi ovir, ki ji jih je stavil zakon, kakor potem, ko je prišla pod državno upravo, radi nezadostnih gmotnih sredstev, ki jih je državna bilanca stavljala v to svrho na razpolago. Radi zgrešene organizacije telefonov predstavlja Italija z ozirom na prebivalstvo najnižji odstotek telefonskih naročnikov med vsemi državami osrednje in zapadne Evrope.

V očigled temu bi morala uprava v predstoječem desetletju izdati ogromne svote za ustanovitev novih in za preureditev že obstoječih telefonskih central in za izpopolnitev zunanjih napeljav. Akoravno izkazuje točasno bilanca za telefone 2,390.079 lir čistega dobička, vendar ne bo mogla telefonska uprava zadostiti tozadevnim potrebam prebivalstva, dokler bo njen gospodarski program odvisen od državnega proračuna. Radi tega smatra minister za potrebno, da se odstopi telefone privatni industriji.

Gotovo bo ta privatna industrija bolje služila potrebam telefonskih naročnikov in javnosti, kakor država, ki ne more dati pravočasno potrebnih sredstev za razvoj službe. Na drugi strani bodo imele državne finance večji dobiček, kakor sedaj. V resnici predvideva namreč načrt za pogodbo poplačanje stroškov za obstoječe naprave s strani koncesijonarjev in letno zakupnino v razmerju 5 odsto kosmatih dohodkov, razen tega še udeležbo na čistem dobičku v smislu člena 10. kr. odloka z dne 8. februarja 1923, št. 309.

Naznanitev tovarn in strojev za proizvodnjo plina in električne energije. Z ozirom na kr. odlok od dne 11. januarja 1923. in na odlok zakon od 10. julija 1923., ki ga je prinesla «Gazzetta Ufficiale» 21. avgusta št. 2492 in v smislu katerega prične obdačenje omenjene proizvodnje 1. oktobra t. l., javlja tehnični finančni urad v Trstu: Še enkrat se opozarjajo vsi lastniki tovarn za proizvodnjo (tudi ako samo za lastno uporabo):

a) plina iz mineralnih olj metana, ali katerisibodi drugega, ki služi za razsvetljavo ali kurivo (obdačljivo) ter za gonilno silo (neobdačljivo);

b) električne energije za razsvetljavo ali kurivo (poslednja neobdačljiva),

ki še niso naznanili svojih tovarn in strojev, da to storc najkasneje do 15. t. m. ali direktno pri tehničnemu uradu v Trstu ali potom poveljstva finančne brigade v okrožju, kjer se nahaja tovarna. V to svrho dobijo na zahtevo posebne tiskovine. Proti onim lastnikom, ki bi te dolžnosti do omenjenega dneva ne izpolnili, bodo finančne oblasti postozale strogo v smislu zakona. Tudi oni, ki imajo goriomenjene tovarne na ladjah, so dolžni to storiti.

Počitniška akcija. Počitnice se nagibajo h koncu in bliža se čas povratka naše dece domov. Vse one stariše, ki ne mislijo iti sami po svoje otroke, pozivljamo, da nam prinesejo denar za potovanje svojih otrok domov. In sicer: iz št.-jakobškega okraja se oglase lahko v tečaju za ročna dela v prejšnjem otroškem vrtcu ob pondeljkih in četrtkih od 4—6 pop.; za Sv. Ivan in Škedenj naj prineso v tamkajšnje tečaje; ostali pa v društveno pisarno v Trstu, ki posluje vsak četrtek od 5—7 ure pop. — Žensko dobrod. udruženje.

Vzgojevalni zavod v Trnovem-Bistrici čč. šol. seter N. Lj. G. — Ta zavod ima osemrazrednico in trgovski tečaj. Vzgojevalnina znaša 1200 L na leto. Letos otvori tudi šestmesečni tečaj v gospodinjstvu: kuhanju, šivanju, krojenju, zdravstvu, vzgoji itd. Za ta tečaj znaša mesečnina 150 L. Nekaj mest je še prostih.

Razpust planinskih društev na Tirolskem. Uradna agencija Stefani javlja, da je trentinski prefekt izdal odlok, s katerim razpušča vsa planinska društva in klube na Južnem Tirolskem izvzemši «Club alpino italiano» in njegove podružnice. Premoženje različnih društev prevzame v upravo omenjeni klub, kateri bo moral tekom mesecev staviti predloge glede ustanovitve krajevnih svojih podružnic namesto razpuščenih društev.

Kratke vesti

Glasbena Matica. Dreví ob 19.30 odborova seja.

Slov. akad. fer. društvo «Balkan». Danes zvečer ob 20.30 redni sestanek v navadnih prostorih. — Odbor.

Javna knjižnica šentjakobske «Čitalnice» posluje redno vsako nedeljo od 10.—11. ure predpoldne v navadnih prostorih (stara policija). Član je lahko vsakdo. Vpisnina znaša 1 liro in odškodnina za rabo knjig 1 liro mesečno. Opozarjajo se vsi člani, da se strogo drže pravil. Sprejemajo se darovi knjig. Rodoljubi, ki imajo doma knjige, ki jih ne rabijo, so vljudno naprošeni, da jih blagohotno poklonijo knjižnici.

«Dijaška Matica». Člani D. M., kateri mislijo staviti na občnem zboru samostojne predloge naj javijo iste pismeno odboru do 8. t. m. (po § 30. pravil). — Izvr. odbor.

Iz tržaškega življenja

S senika je padel. Včeraj popoldne so pripeljali z nekim tovornim avtomobilom v mestno bolnišnico 57-letnega kmeta Antona Znidarčič, stanujočega v Morskem pri Kanalu. Mož je bil pobit po raznih delih telesa. Zdravnik, ki ga je preiskal, je ugotovil, da ima več reber zlomljenih. Sin Znidarčiča, ki je tega spremljal, je povedal, da je oče padel doma skozi odprtino v podu iz senika v spodaj ležeči hlev ter se tako poškodoval. Ponesrečenca so sprejeli v kirurgični oddelek. Njegovo stanje je precej nevarno.

Iz policijskega zapisnika. Ker je obdolžen, da je ukradel v trgovini tkanin, ki se nahaja v ulici Torre bianca št. 24, zavoj platna, je bil predsinočnjim aretiran neki Emilij Sterno, doma iz starega kraljestva. Po zaslišanju so aretiranca odvedli v zapor v ulici Coroneo.

— Uradnik Fran Sulcich, stanujoč v ulici Pier Paolo Vergerio št. 232, je naznanil na kvesturi, da mu je bila predvčerajšnjim, tekom vožnje v tramvaju na progi Rojan-Settefontane ukradena listnica, v kateri se je nahajal znesek 58 lir.

— Pri ponočnem «čiščenju» v starem mestu so predsinočnjim orožniki aretirali tri moške, ki so imeli pri sebi prepovedano orožje. Vsi trije so tujci. Odvedeni so bili v zapor v ulici Coroneo.

Pod kolo je prišla. Včeraj predpoldne je nek neroden kolesar podrl v ulici Molino Grande na tla 43-letno zasebnico Lucijo Božič, stanujočo v ulici Ireneo della Croce št. 3. Pri padcu je zadobila poškodbe po glavi. Na rešilni postaji, kamor se je zatekla, so ji rane obvezali. Ozdravila bo v 10 dneh.

Vesti iz Gorškega

Ajdovščina: V soboto, dne 8. sept. gostuje pri nas dram. odsek akad. društva «Adrija» iz Gorice. Igrala se bo med drugimi manjšimi točkami sporeda drama v 3 dej. «Mrak» (Peter Petrovič) in gluma «Na skoku». Po igri prosta zabava (s plesom). — Ta Petrovičeva igra se pri nas še ni izvajala in je bolj malo znana. Snov za to dramo je vzel pisatelj iz kaotičnih razmer povojnega življenja. Igra je jedrnata in skozi in skozi polna napetih dejanj. — Groza stresa gledalca, ko vidi, kako globoko je padla morala celo v družini — med očimom in mlado nevesto. Mož je šel na vojno, tam postane invalid — oslepi. Privedejo ga domov, a reveža zagrinja mrak, tema, on ne vidi ne ljubeče matere, ne sestrice in ne očima ne — pregrešnega življenja, ki se je razpaslo v njegovi hiši; večna tema mu zastira pogled. Ko ga ugleda žena, ga noče poznati — kaj ji bo slepec v nadlego —! se odstrani iz hiše, gre zopet k drugemu in postane — vlačuga... Vse prizadevanje moža-slepca, v katerem je še klila kal nekdanje velike ljubezni, da bi jo privedel zopet na pravo pot, je bilo zaman. Pred njegovimi očmi ona in očim v hudi strasti razgalita vsa svoja pregrešna dejanja in očim jo v veliki osramočenosti in razdraženosti zadavi.

Prireditev se bo vršila v dvorani g. Bratine v soboto 8. sept. t. l. ob 4 pop. in v nedeljo 9. sept. ob isti uri in v isti dvorani. Ker se igra v Vipavi ni mogla vršiti, je prireditev v soboto namenjena zlasti Vipavcem in bližnji okolici, zato le-te še posebej vabimo, da se navžijejo nekoliko neprisiljene zabave. Čisti dobiček je namenjen Dijaški Matici in upamo, da bodo naši vrli «Vipavci» znali ceniti to važno ustanovo. Zato v soboto in nedeljo vsi v Ajdovščino!

Modes de Paris — v Rihemberku. Kakor poroča — s ponosom — «Nova Doba», je imel urednik lista «Giornale di Udine» pogovor z rihemberškim vodjem fašistov, bivšim žandarjem Cigojem. Razgovor bi delal čast «midinetam» na kakšnem pariškem bulvaru; zakaj sukal se je le okrog mode, katera «tunika» je tesnejša, kateri ovratnik je udobnejši itd. Pa pustimo govoriti raje dičnega Cigoja samega! Evo, kaj je rekel uredniku videmskega lista:

«Sicer pa, zdi se mi, da nisem zagrešil, za kar se me obdolžuje.....

Dejstvo, da sem v teku svojega življenja menjal tri srajce, nima prav nobenega pomena.

Ko je bila Avstrija popolnoma mrtva, kaj sem hotel napraviti? Sem li hotel poskusiti, da bi jo spravil zopet do vstajenja? — Kaj ne, ni li res?

Tedaj sem pograbil avstrijsko žendarmsko tuniko in sem jo pognal na koprive.

Oblekel sem si takoj sokolsko srajco; toda videl sem, da tudi ta mi ne pristoja sploh več; predvsem pa, ker je bila napravljena po modelih, ki jih je poslal France Bepe z Dunaja Slovanom, ko jih je moral rabiti proti Italijanom; imela je pa navadni nedostatek kroja Habsburžanov; bila je pretesna v grlu.

Končno sem si oblekel črno srajco. Dali so mi eno jako lepo s širokim grlom in pregnjenim ovratnikom, ki dovoljuje prosto gibanje in prosto dihanje; in rečem vam odkritosrčno, da mi je zelo ugajala. Končno pa verjamite mi, da meni tunike in srajce ne napravijo drugega učinka kakor misel, ki mi prišepeta na uho: t. j. misel, da kjer je mnogo tunik, in mnogo srajc «enakih», tam je disciplina, in kjer je disciplina, je narod, ki lahko ima zaupanje v samega sebe in v bodočnost. Ako je pa potem tunika ene namesto druge barve, to ni velike važnosti za onega, ki mu je zasojeno ostati kot prostaku vključenemu v določeno skupino.

Za barvo tunike ali srajce pa poskrbi, ali tudi jo «spremeni» oni vredni vodja, ki je voditelj vseh prostakov.»

Nismo prijatelji udobne fraze: «Brez komentarja». Tu pa je res ta stavek edino na mestu. Dodajamo le še na naslov tistih, ki jim gre: Naj vam tekne dobri, odkristosrčni menjalec političnih srajc in tunik, Cigoj!

Njivice pri Kojskem. Bralno in pevsko društvo «Svoboda» na Njivicah pri Kojskem priredi v nedeljo, dne 9. septembra ob 3.30 pop. veliko veselico na dvorišču g. Ivana Gravnar. Spored: 1. «Naročilo», poje mešan zbor iz Oslavja; 2. «Ne plakaj», poje isti zbor; 3. «Zakaj je nastal nemir v brlogu», deklamacija; 4. «Miška z mišnice», poje mešan zbor iz Njivic; 5. «Ptici», poje isti zbor; 6. «V mraku», dekl.; 7. «Ne zveni mi», poje mešan zbor iz Števerjana; 8. «Volkovi», drama v enem dejanju, igrajo igralci «Dij. Mat.» iz Trsta; 9. «Botra Nerga», burka v enem dejanju; 10. «Na gorenskem je fletno», poje mešan zbor iz Njivic. Med odmori svira domači godbeni krožek in sodeluje šaljiva pošta. — Priporočamo se slav. občinstvu za obilno udeležbo, ker je čisti dobiček namenjen «Dijaški Matici» v Trstu.

Saksid pri Dornbergu. Tudi letos niso hoteli Saksidovci zaostati za vaščani bližnjih občin. Preteklo nedeljo so uprizorili «Cigane»; nastopila sta tudi saksidovski mešani zbor ter zaloški. Zbora nista od lanskega leta veliko napredovala, kar niso deloma razmere same dopuščale. Sicer pa naj zbori, ki so bili šele pred kratkim oživljeni, pojejo kake lažje pesmi, kakor jih je pel saksidovski. Igra «Cigani» zahteva spremljevanja z orkestrom ter zelo težko izvedljive scenerije. Radi tega ni bila ravno pripravna za saksidovski oder, ki ne razpolaga ne z orkestrom ne s pripravno kuliserijo. Igralci so se zelo potrudili, da bi dobro doigrali svoje uloge. Vsekako je hvalevredno, da se upa nadebudna saksidovska mladina nastopiti s tako težko igro.

Iz Podmelca. Veselico, ki so jo podmelški dijaki nameravali prirediti v korist «Dij. Matici» dne 26. avgusta t. l., a so jo morali preložiti na nedeljo, dne 2. septembra, se vsled nedostavitve dovoljenja preloži na nedoločen čas.

Poročilo o šolstvu v tolminskem šolskem okraju. Okrajni šolski svet v Tolminu nam je poslal sledeče poročilo o stanju šolstva v tolminskem okraju:

Ljudske šole in meščanska šola. Lanskega šolskega leta se je ustanovila nova poletna ljudska šola na Cerkljanskem vrhu in meščanska šola v Tolminu se je razširila na tretji razred.

Skupno število šol: 1 slov. meščanska s tremi razredi in 74 ljudskih, od katerih so bile 3 italijanske in 71 slovenskih s 5140 učenci. Šolski obisk in napredek učencev je bil splošno povoljen. Posebne omembe vreden je uspeh v italijanščini, ki je bil v nekaterih šolah vreden hvale. Učilo je 98 učiteljev, od katerih je bilo 17 italijanskih in 81 slovenskih. Vedenje vseh je bilo splošno dobro. Disciplinran je bil en učitelj.

Zaprti sta bili 2 šoli radi maloštevilnosti učencev n 7 radi pomankanja učiteljev, radi česar je bilo brez šolskega pouka 277 učencev. Za prhodnje šolsko leto je zagotovljen pouk v vseh šolah.

Otroški vrtci. Bili so 3 otroški vrtci, v Tolminu, Kobaridu in Bovcu s skupnim številom 115 otrok. Vse 3 otroške vrtce vzdržuje «Opera Nazionale Italia Redenta.»

Konvikt «Francesco Skodnik.» V lanskem šolskem letu je imel Konvikt 27 gojenk in 42 gojencev, skupno 114. Od teh je blo sposobnih 105, nesposobnh 4 in 5 jih ima preizkušnjo v oktobru. Od 31 konviktovcev je bilo pri maturi 28 zrelih, med temi 3 z odliko in sicer gosp. Vera Lazar s Serpenice, Mirko Bogataj iz Kobarida in Viktor Jereb iz Cerknega. Trije pa imajo še zrelostno preizkušnjo v oktobru.

V tem letu so obiskali konvikt visoki gostje Gr. Uff. Enrico Skodnk in gg. Irene Imbriani Skodnik in Melania Skodnik, otroci generala Francesca Skodnika, v katerega spomin je imenovan konvikt. V njih čast se je priredil v Konviktu zabavni večer z recitiranjem in petjem v italijanskem in slovenskem jeziku z dobrim uspehom. Zaradi nedostajanja prostora bo moral konvikt v prihodnjem letu zmanjšati število gojencev in gojenk.

Okrajni šolski svet. Pri zadnji seji okr. šol. sveta, ki ji je predsedoval bivši podprefekt Comm. Giov. Giordano, se je odobril sklepni račun za prejšnje šolsko leto in proračun za prihodnje in se je sklenilo predlagati višji oblasti, naj dovoli vsakemu učitelju enkratno odškodnino za težko službovanje v znesku 1000 lir; potem ustanovitev nove šole v Masori, Robidnici, v Poreznu in na Šebreljskem vrhu. Zaradi velike koristi, ki jo nudi Skodnikov konvikt, se je končno sklenilo, da se okr. šol. svet odreče najemnini, ki bi jo bil moral imenovani konvikt plačati, do 1. julija t. l. in da se mu za nadalje zelo zniža.

Na koncu seje se je član okr. šol. sveta, gosp. Rakovščček, zahvalil v imenu vsega učiteljstva Comm. Giordanu za zanimanje, ki ga je izkazal šolstvu in za naklonjenost učiteljstvu. Comm. Giordano se je zahvalil in izrazil svoje zadovoljstvo nad resnostjo v izvrševanju dolžnosti kolikor glede okr. šol. sveta toliko glede posameznih učiteljev. Končno je voščil vse najboljše šolstvu pozivajoč učiteljstvo, naj ostane vedno tako disciplinirano, kot zahteva od njega domovina.

Iz tržaške pokrajine

Hruševje. «Prostovoljno gasilno društvo» v Hruševju priredi v nedeljo, dne 9. t. m. ob priliki svoje 25-letnice vrtno veselico s sledečim sporedom: Zjutraj maša na prostem, blagoslovljenje zastave, gasilnega doma in orodja ter odkritje kipa sv. Florijana; popoldne igra, po igri ples, šaljiva pošta, srečkanje in prosta zabava. Poskrbljeno bo za prigrizek in dobro vipavsko kapljico. K obilni udeležbi vabi odbor.

Štirirazredna meščanska šola v Postojni. Šol. leto 1923-24 se bo pričelo dne 1. oktobra ob 8. uri zjutraj. Vpisovalo se bo dne 26. in 27. septembra od 8. do 12. in od 14. do 16. ure. Izpiti se bodo vršili dne 28. oziroma 29. septembra.

V prvi razred se sprejemajo učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili 5. razred ljudske šole in so stari 11 let. Olajšave potom izpita. V višje razrede se ob zadostni predizobrazbi in primerni starosti more vstopiti potom izpita, ki se razteza črez vso učno snov predidočih razredov meščanske šole.

V četrti razred se sprejemajo tisti, ki so dovršili meščansko šolo, ali potom izpita tisti, ki ob zadostni starosti dokažejo enakovredno predizobrazbo. Četrti razred je splošnega in trgovskega značaja; slednjega vsled učnih predmetov: računstvo, zemljepis, knjigovodstvo (dvostavno), stenografija in strojepis.

Nanovo vstopajoči učenci se morajo zglasiti v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter predložiti zadnje šolsko izpričevalo, rojstni list in izpričevalo o cepljenju koz.

Pod enakimi pogoji se se sprejemajo tudi deklice hospitantke. — Ravnateljstvo.

Vesti iz Istre

Iz Dolne. Od kar smo odrešeni, se sliši iz naših vasi širom Julijske Krajine le malo veselih novic. Preganjanje, zaničevanje, krivice, na vseh koncih in krajih. S tem sistemom mislijo gospodje doseči uspehe, a se bodo gotovo bridko kesali. Kot dober poznavalec naših razmer lahko trdim, da je bilo pred vojno med našim narodom več ljudi, ki so bili naklonjeni ital. stranki, kakor danes. Ako pogledaš danes po naših vaseh, res se dobi tu pa tam par izmečkov in še to najnižje vrste, ki so zatajili svoj narod. Uspeh 5 let je pod ničlo. Vzeli in spodili nam bodete vse: šole, učiteljstvo, duhovščino, slov. uradništvo a naših slov. src, teh nam ne iztržete nikdar! To in še večjo ljubezen do naroda bomo vsadili v srca naših otrok. Prepričujemo se dan za dnevom, da nimamo nič več pričakovati! Pošiljajo se nam ljudje brez vsake zmožnosti, bodisi v gospodarskem, kulturnem ali drugem vprašanju. Našemu ljudstvu se le preti, grožnje, olje, samokres, nož itd. To naj bo sistem za pridobitev našega ljudstva? Stari ljudje, ki so si pa stekli velike zasluge z gospodarskim in kulturnim delom med našim narodom, se podijo iz države in preganjajo. Med tisoči slučaji, ki so se izvršili v Jul. Krajini naj zabeležimo tudi slovo našega večletnega nadučitelja g. Fr. Jereba. Gosp. Jereb je rodom Litijčan. Dovršil je učiteljišče v Kopru leta 1886., torej ima že 37 let službe in 4 leta učiteljišča, skupaj 41 let življenja v tej deželi. Vseh teh 37 let, vso svojo mladost, in svojo zmožnost je žrtvoval samo v naši občini. 12 let v Ospu a 25 let v Dolini. Bil je energičen, vesten in marljiv učitelj naše mladine. Izboren pevovodja in organist. Kot strokovnjak na kmetijskem polju nam je dvignil Kmetijsko zadrugo, zlasti pa mu moramo biti hvaležni, da je rešil pravočasno naš denarni zavod — Posojilnico — ki je že bila na robu propada! Danes uživa — po zaslugi g. Jereba — naša posojilnica splošno zaupanje. Ljudstvo je spoznalo, kaj izgubi z g. Jerebom. Zato pa njegov odhod zelo obžaluje. Znamo prav dobro, da mu ne dobimo vernega naslednika. Gosp. Jereb je imenovan za nadučitelja v Rajhenburg in mi mu le želimo, da bi ga tam našla ona sreča in zadovoljnost, ki jo je zaman iskal tu, zlasti pa, da bi njegova bolna družinca — gospa in hčerka — okrevali in bili še mnogo let veselje v družini! Dopisnik v «Popolo di Trieste» pa naj ve, da žaluje splošno vsa občina radi odhoda g. Jereba, a da se bo veselila in da bo zvonilo po vseh cerkvah, kadar se bo izselil g. dopisnik «Popola».

Sport

PLAVALNI SPORT

Plavanje je panoga športa, o kateri bi lahko trdil, da je najbolj razširjena med vsemi panogami, ki jih šteje šport. Ne mislim tega z ozirom na številke, ampak z ozirom na vse plasti naroda, ki se udeležujejo te telesne vaje. Mladi in stari, ne glede na spol, še manj na stanovske ali drugačne razlike, — vsi plavajo. Utemeljena je razširjenost tega športa v tem, da je naravna telesna vaja, ki stremi za tem, da si človek pridobi zmožnost prekoračiti na svojem potu tudi oviro, ki se imenuje voda. Da je plavanje naravna vaja, je dokazano s tem, da skoraj vse živali instinktivno znajo plavati, če tudi se tega niso nikoli učile. Domnevamo lahko, da je tudi človek bil enkrat na oni stopinji, ko je, padši v vodo, začel instinktivno plavati. Dandanes na splošno ne znajo ljudje več tega, ako izvzamemo pri tej trditvi poldivje narode, ki so si to lastnost ohranili; da še več, ti imajo dandanes tehniko plavanja na tako dovršeni stopinji, da je mi civiliziranci ne dosežemo z lepa.

Plavanje je telesna vaja, ki nudi onemu, ki se je pravilno poslužuje popolno in harmonično telesno izobrazbo, ne da bi se razvijal del telesa do dovršenosti in še preko, na škodo drugih delov, ki zgube pri tem svojo gibčnost in moč. V tem ravno leži dobrota plavanja in v tem se razlikuje plavanje v svoje dobro od mnogih drugih panog športa, ki telesu ne dajejo tega, kar se od njih hteva — namreč harmoničnega razvoja mišic. Nočem tukaj naštevati onih telesnih vaj športa, ki mnogo greše na tem polju in so same zase, človeku bolj škodljive, kakor koristne. Kdor se za razne vaje in igre zanima, ve, kam merim.

Na telesu plavača ne opazimo močno vzbočenih mišic, ki nam jih kaže telo raznih drugovrstnih športmanov in telovadcev ter «rekordmanov». Plavač ima lahko vzbočene, dolge in prožne mišice, ki vzdrže tako hipni napor, kakor tudi vztrajno delo. Izučen in treniran plavač ne pozna krča, ki bi nastopil po njegovi vaji, tudi ne pozna natrganih mišic, čez katere se dostikrat pritožujejo druge vrste športniki. Da ima, razen velikega vpliva na lep razvoj mišičevja, plavanje tudi velik pomen kot prvovrstna dihalna vaja, je že znano. Pljuča se pri plavanju enakomerno polnijo ter enakomerno pošiljajo kri k srcu, katerega mirno in dobro delovanje je v največji meri odvisno od enakomernega dela pljuč. Mislim, da mi ni treba omenjati še blagodejnega vpliva solnca in zraka na telo.

Ne samo telesno, ampak tudi moralno in duševno vpliva plavanje na človeka v poboljševalni smeri.

Nobena druga vaja, ako morebiti izvzamemo planinstvo, ki pa deluje v popolnoma drugi smeri, ne daje človeku toliko zadovoljstva, toliko mirne in samozavestne odločnosti duševne prisotnosti, v veliki meri tudi nesebičnega altruizma kakor ravno plavanje.

Slabič, ki si ni, predno je znal plavati, nikamor upal, poskuša kot plavač preplavati majhen zaliv, najprej v spremstvu, potem sam in nato gre dalje, njegova samozavest raste, z njo raste tudi odločnost, in ako je tovariš v nesreči, ne pomišlja dolgo, ampak mu skoči na pomoč, morebiti z lastno nevarnostjo. To je dosegel samo z telesno vajo, ki se imenuje plavanje, in katere ne bi smel nobeden opustiti, ki ima zanjo priliko. Mislim, da jo imamo v Trstu zadosti. Vsak, kdor je plavač, je pač sam izkusil razne ugodnosti, ki mu jih nudi in težko pogreša prilike, da bi se potopil v bistro vodo, ako pa jo ima, jo ne zamudi.

Premalo je časa in prostora, da bi se spustil v razpravo in pouk o raznih načinih plavanja in o učenju, ki ni težavno. Človeško telo je lažje nego voda in vsak plavač je že naredil izkušnjo, da ostane vsaj tretjina glave nad vodo, ako plava telo mirno brez gibljaja, — mrtvo — v vodi. Vsled tega je plavanje samo iskanje ravnotežja v vodi, pri čemer si človek pomaga na razne načine z nogami in rokami, ter s celim telesom. Pri tem pa začetnik nikdar ne sme uporabljati sile in preveč moči, kakor jih ne porabljamo nikjer pri vajah, ki so odvisne od ravnotežja. Načini plavanja so različni: 1) Prsno plavnaje (riba ali bolje žaba). 2) Stransko plavanje (overarmstroke). 3) Trudgeon (umetni način pokapitanu J. Trudgen), ki je v splošnem izmenjajoče se stransko plavanje, na obe strani. Pri dveh udarcih z roko, napravijo noge enkrat škarje. 4) Crawl (-vlačenje) je naravno plavanje, ki ga imajo še dandanes v rabi Avstralci in prebivalci otokov Tihega oceana in Južnega morja. Ta vrsta plavanja daje veliko hitrost in je uporabna za kratke proge. Gibi si sledijo hitro drug drugemu, plavač je obrnjen s prsmi naprej, roke udarjajo izmenoma po vodi segajoč naprej pred se, noge pa so stegnjene in mirne od kolka do kolen, od kolen doli se izmenoma gibljejo gori in doli, tako, da udari vodo skupno z levo roko desna noga in obratno. Amerikanski način crawla je različen v toliko, da naredijo noge toliko gibov, kolikor je mogoče ne glede na število gibov, ki jih narede roke.

5. Hrbtno plavanje. Lahko bi rekli, da se ravna hrbtno plavanje v principu po gibljajih prsnega plavanja, samo da človek leži vodoravno na hrbtu. Ta način plavanja se pri nas še malo uči in porablja.

Naštel sem v glavnem vse načine plavanja in omeniti bi hotel še njih prednosti med seboj. Prvi tri načini veljajo za vztrajno plavanje, tretji deloma tudi za hitro plavanje, vendar se skoraj ne more meriti v hitrosti s četrtim načinom, kar je jasno, ako pomislimo, da Avstralci uporabljajo ta način v slučaju, ko bežijo pred morskim somom na breg. Ta četrti način pač ni za vztrajno in dolgotrajno plavanje, k večjemu skupaj s kakim drugim načinom. Hrbtno plavanje je del zase. Z njim zamoreš plavati precej hitro in tudi na dolge proge. Obče koristi plavanja pa imaš od vsakega načina.

Ker so dandanes povsod in za vsako stvar navedeni rekordi, naj jih navedemo tudi tu, dasiravno na nje ne sme polagati noben športnik prevelike važnosti. Namen športa je doseči lepo in harmonično izvežbano, močno in vztrajno telo, ne pa lov za rekordi. Svetovno prvenstvo na progi 100 m ima Kahanamokor (Amerikanec «barvan»), ki je preplaval 100 m v času 1' 2/5 (Antwerpen 1920.). Najboljši italijanski plavači plavajo isto progo v 1' 10", najboljši jugoslovanski v 1' 12"—1' 15 sek. Progo 500 m je preplaval Normand-Ross (U. S. A.) v 6' 5" 1 3/5, progo 1000 m isti v 14' 37", progo 1500 m pa Hodgseon (Kanada) v 22' (leta 1912.).

H koncu naj opomnim, da bi bilo dobro, ako bi naša na novo ustanavljajoča in vzpostavljajoča se športna društva ustanovila tudi plavalne odseke, ki naj bi predvsem pritegnili vso mladino, ki «rada pije» morsko vodo k temu važnemu in občekoristnemu športu. Upamo za prihodnje leto na dejstva.

V. M. A.

Prvi nastop dveh slovenskih nogometnih skupin.

Bodrilna beseda, ki je pala pred nedolgim časom v «Edinosti» z ozirom na naše sportno delovanje, je rodila uspeh. Zabeležiti moramo, da sta se včeraj v Lipi borila dva prva slov. nogometna odseka v Julijski Krajini za zmago.

Predno preidemo k dogodku kot takemu, bi bilo dobro zabeležiti, da sta menda to sploh prva taka odseka, katera sta se zares in z vso ljubeznijo oprijela tega sporta.

Ob 4'10 popoldne sta se zbrala nogometni odsek MDP Občine in pa odsek Sportnega kluba «Nanos» iz Vipave. Enajst mož močna sta se po predhodnih formalnostih postavila na svoja polja. Openci, na južnem polju, so bili v svojih belih hlačkah s črnim obrokom in belimi majicami prav lepo in okusno opremljeni. Istotako so nudili Vipavčani v svojih belomodro lisaštih majicah prav lepo in pestro sliko.

Točno ob določeni uri je sodnik g. Sosič iz Občin otvoril borbo. Ni mogoče opisati igro v vseh njenih fazah. Kazalo je eno kot drugo moštvo, da je v začetnem stadiju igranja. Vseeno pa so razvili Openci prav krasno svojo napadalno črto, ki bo po dobri trenaži lahko izvrstno zastopala naše nogometnike pri slučajnih večjih borbah. Prva faza igre je kazala nadmočnost MDP Občine. Rezultat: 3:1 (v prid Občinam).

Ne pa tako v drugem delu borbe. Openci so stopili pred silovito igro Vipavčanov v defenzivo. Igra se je v drugem delu odigrala večinoma pred vrati Opencev. Le malokaterikrat so stopili Openci, da se rešijo meteža pred lastnimi vrati, v ofenzivo, toda tudi tedaj z negativnim uspehom. Najbolje bo razvidna nadmoč Vipavčanov v drugem delu, po sledečem rezultatu: 5:0 (v prid Vipavčanov).

Kljub temu pa moramo pritrditi, da so Openci tehnično lepše igrali kot «Nanos».

Kakor že omenjeno, sta obe skupini še mladi, in je bilo igranje temu primerno tudi v marsikaterem oziru še precej neredno. Ali uspeh je tu. Čast obema moštvoma, da sta se s tako neumorno voljo spravili na delo.

Točno ob 5'55 je igra končala s zmago Vipavčanov s 6:3.

Takma je bila skoz in skoz prijateljska kar je povdaril g. predsednik MDP v kratkem govoru, v katerem je spodbujeval igralce k vstrajnosti, da se tudi na tem polju Slovenci popnemo na ono stopnjo, ko nam kot zrelemu in čvrstemu narodu tudi pripada.

S trikratnim «zdravo» in pa z veselim petjem se je zaključil ta velepomembni dan v našem sportnem snovanju.

Tekme za jugoslovensko nogometno prvenstvo

Kakor smo poročali, so se preteklo nedeljo vršile sledeče izločilne tekme: V Ljubljani: Gradjanski - Ilirija; v Beogradu: Jugoslavija - Bačka; v Sarajevu: Sašk Hajduk. Tekme so bile povsod na veliki višini in so pokazale, da bodo jugoslovenska nogometna društva lahko uspešno nastopala na mednarodnih tekmah. Izidi tekem so bili sledeči: V Ljubljani je zmagal Gradjanski z 2 : 1; v Beogradu Jugoslavija z 2 : 1; v Sarajevu Sašk z 4 : 3.

Književnost in umetnost

Cvetko Golar: «Poletno klasje», izbrane pesmi. Splošna knjižnica 4, v Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 184 strani. Cena broš. Din. 20., vez. Din. 26.

V četrtem zvezku «Splošne knjižnice» je izšla antologija Golarjevih pesmi. Vse, kar smo doslej najboljšega dobili od Golarjeve Muze, je zbrano v «Poletnem klasju», tudi pesmi iz prejšnjih zbirk: «Pisano polje» in «Rožni grm», ki sta že zdavnaj razprodani. Golar je tako nežen, da je njegova lirika že s prvim nastopom obvladala lep krog čitateljev. Najsi opeva naravo, življenje našega seljaka, naj toži ali vriska, njegov izraz je vedno pristen, verz gladek in jezik brez spodtike, lastnosti, ki so avtorju brez dvoma v čast.

Oprema je lepa in papir prvovrsten, tako da je «Poletno klasje» res lepa knjiga, ki sme je lahko veseli.

DAROVI

Ob priliki poroke g. Alojzija Terbižan, Planina 79 z g.čno Marico Štrancar so darovali svatje znesek L 38 za «Slov. sirotišče» v Gorici in znesek L 30 za «Šolsko društvo» v Trstu.

G. Margon daruje L 5 za «Šolsko društvo». Srčna hvala!

— Za Dijaško Matico je nabral Srečko Kosovel 115 L 50 stot. Darovali so: v Tomaju: po 19 lir: Henrik Šonc, prof.; Simonič Adolf, kaplan; Anton Kosovel, nadučitelj; Josip Grbec župan; po 5 lir: Prijatelj D. M.; Prijatelj D. M.; Prijatelj D. M.; po 4 lire: Jos. Škrl posestnik; po 3 lire: Anton Čefuta, posestnik; Černe št. 40, veleposestvo; Justina Šonc, posestnica; N. N.; Škrl Rudolf, posestnik; Škrl Matilda, gostilničarka in trgovka; po 2 liri: Jos. Vran, posestnik; Krista Čefuta; Večerina Ivana, posestnica; Anton Puppis, posestnik; Žiberna Ivan, posestnik; Černe, trgovec; Fran Nabergoj, mesar; po 1 liro: Henrik Obrsnel; Gorup Marija; Slikarček; po 50 stot.: Petelin J. 15 posestnik. V Avberu (skupaj z Guličem) Pipan, župnik 10 lir; Zvokel, posestnik 5 lir; Poljšak, učitelj 5 lir; Bole Fr., posestnik 1 liro. Vsem darovalcem, ki so darovali ali po možnosti ali po zavednosti, iskrena hvala!

«Lepe Burgarjev Šramel» nabral vnovič 105 L za pogorelce v Matenji vasi. Za uspehe in glasovitost tega izvrstnega orkestra se je zahvaliti le g. kapelniku, kateri je absolvent višjega konservatorija v Ribnici ter profesor «kontrapunkta». Zahvaljujoč se mu, priporočamo ta orkester za svatbe in druge svečane prilike. — Svota je bila izročena županstvu občine Slavina.

Borzna poročila.

Tečaji:

V Trstu, dne 5 septembra 1932.

Cosujich	804
Dalmatia	285
Gerolimich	1160
Libera Triestina	405
Lloyd	1415
Lussino	590
Martinolich	182
Oceania	110
Premuda	590
Tripcovich	285
Ampelea	465
Cement Dalmatia	290
Cement Spalato	225

Valuta na tržaškem trgu.

V Trstu, dne 5 septembra 1932.

ogrske krone	0.12	0.13
avstrijske krone	0.0330	0.0340
češkoslovaške kr ne	70.—.—	70.50
dinarji	24.70.—	25.—
leji	10.50.—	11.—
marke	0.000150	0.000250
dolarji	23.45	23.55
francoski franki	132.—	132.50
švicarski franki	422.—.—	425.—
angleški funti papirnati	106.70	106.90

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI:

KIRKA

(39)

Roman Marije Jarnovske. - Poslovenila G. B.

Nismo bili več kot drugi ljudje, kot ljudje, ki smo jih srečavali na potovanju in po krčmah: ljudje, ki so se zanimali za pokrajine, za umetnost, za spomenike, za cerkve. Nikdar nismo govorili o spomenikih. Nikdar si nismo ogledali in šli v cerkev. Zanimali smo se le za lasine trpeče duše. Bili smo kot oni, ki potuje s bolnikom, ki misli le nanj in gleda le njega. Bolnik je bila naša duša.

Manj čuden mi je bil Kamarovskij. In vendar ni bil niti on kot drugi moški; ni imel dušo popolnoma normalno in močno. Tako se je bal neprijetnih reči, da je imel zaprte oči za vse. Želela sem mu izpovedati vse, odpreti mu svoje srce, če tudi sem bila v strahu, da zgubim poslednji up pribežališča — dostojno in postavno poroko; in če tudi bi me on zavrgel, če tudi bi me ne želel več za ženo, me je gnila k razodetju neizmerna želja, potožiti usmiljenemu srcu vse svoje težave, vso svojo bol.

Toda on se je odtegnil, je bežal pred vsakim trpkim odkrivanjem, odklanjal je zaupanja.

«Mura, Mura!» mi je rekel, ponižno me gledajoč z onimi dobrimi očmi, «toliko sem pretrpel, da se čutim bojazljivega napram trpljenju. To je edina ura mojega veselja. Nikar mi je ne odvzemi, je ne omrači!... Preteklost je zakopana. Ne odkrivaj je, ne išči mrtvecev!»

In tresel se je.

Molčala sem, misleč, da je moja preteklost živa zakopana.

Četudi je bila bolna predvsem moja duša, je trpelo tudi moje telo.

Sušila sem se čimdalje bolj, in ni bilo ure, da bi bila popolnoma prosta trpljenja. Vse bolečine, neme in neizmerne, ki so se z rojstvom Tanije vgnezdile v mene, so se v mojem revnem in trpečem telesu poostrile, podvojile. Včasih so bile tako intenzivne in zbadljive, da sem vpila in mrzel pot me je oblil. Največkrat so bile to neprestane bolečine; bil je občutek utrujenosti, ki mi je kradel vse upe, vse moči.

Ah, moje Evine sestre, tako divje, tako neusmiljene, tako srdite napram meni! Ve, ki edine zamorete razumeti bolest, ki me muči, plamenečo bolest ženstva, ki obdaja ledvice kot ognjeni šal, jih stiska, jih oklepa, jih tare — ve, ki imate v takšnih urah mirno zavetje, kamor se lahko zatečete, zvesta prsa, na katera lahko skrijete vlažno in utrujeno čelo, mislite z usmiljenjem na one reve, ki se vlečejo od gostilne do gostilne, izpostavljene zasramovanju, poželjivim pogledom nepoznanih moških, ki zahtevajo od vas le smehljaj in radost ki vas spremljajo povsod le z namenom; da se postavijo z vašo eleganco in lepoto...

Oh, to tesno okovje na trpečem in bolestnem telesu. Oh, ta teža okrašenih las, vrhunec utripajoče boli! Ironija rdečice upadlih lic in bledih ustnic! In stud nad jedjo, ki se jo požira s smehljajem; je šum glasov in godbe, ki človeka omamlja, le lesket luči, ki liki nožu odseva iz oči...

Kolikokrat sem jokala v svoji najeti sobi, vrnivša se iz vesele gostije, krasna in obupana, misleč na radost, ki mi ni namenjena, biti otožna, grda in bolna; a kljub temu ljubljena!

Kolikokrat sem zavidala vse one ženske, ki niso lepe, niso mlade, ki jih v času njih bolezni čuva ob vzglavju mož poln mehkobe, poln usmiljenja — zvest preko bežečih let, preko vse spremembe, preko ocvelosti... Niti eden, niti eden izmed vseh onih, ki so mi prisegavali zvestobo, niti eden me ni zamogel tako ljubiti! Ne Vasilij, ne Boževelskij, ne Štahl, ne Kamarovskij... Prilukov? Mogoče!

Pa Prilukov je bil tat, begunec, zločinec in jaz sem prosila Boga dan za dnem, da bi mi ostal oddaljen.

In res. Donat mi ni odgovoril na mojo brzojavko, in mi ni sledil na Dunaj. Nisem vedela, kaj bi počela z njegovim denarjem. Nisem mu ga smela poslati. Nisem ga smela nositi po svetu. Nisem ga smela pustiti doma. Eliza je nosila s seboj ono torbico iz črnega usnja, ki je postala za nas mora, bila težko breme, noč in dan.

Spomnila sem se z grenkim humorjem na ono pripovedko o angleških lovcih, ki so v Indiji ujeli v zanko ono redko, posvečeno in dragoceno žival: belega slona! Niso vedeli kaj naj bi počeli ž njim. Vlekli so ga za seboj po suhem in po morju in niso znali, kako bi ga odstranili.

Ukraden denar Prilukova je bil za nas beli slon.

Na Dunaju nas je dohitel Kamarovskij kaj kmalu. Prinesel je s seboj vso našo prtljago in je bil vesel kakor kak šolarček na počitnicah.

«Tukaj ni vohunov!» In me je glasno poljubil na lice. «Nič vohunov, kaj ne Mura?»

Toda meni ni ugajalo, da je jemal on tako na lahko skrivnosti mojega življenja. Kako da me ni nikdar povprašal po razlagi? Ni me izpraševal, kdo me je zasledoval v Hyèresu in zakaj? Je li to ljubezen, ki si sama zakriva oči, beži pred razkritjem, ki se umika razlagi?

Sevè da ni bila to ona junaška ljubezen, o kateri sem sanjala, ni bila ono zaželjeno zavetišče za moje šibkosti, ni bila pristanišče moje slabotne, že po tolikih nevihtah zlomljene duše! Ni bil on zaljubljen velikodušno, predrzno, tako, da bi me njegov pogum osupnil in pridobil... Mislila sem Boževskega, na njegovo božansko jakost... Ob teh žarkih spominih se mi je dozdevala ljubezen Kamarovskega skoro krivična.

Hotel je, da nadaljujemo kmalu potovanje v Orel.

Tisti čas nisem imela drugega denarja razen onega, ukradenega po Prilukov-u; toda nisem se ga hotela dotekniti. Listke je preskrbel Kamarovskih; mislil je tudi on na poravnavo računov po gostilnah; toda jaz nisem bil vstanu darovati napitnino in ne kupiti Tjoki najmanjšo stvarico, ki bi bila potrebna.

Končno sem se odločila, da zaupam svoje stališče Kamarovskemu. In tako se je zgodilo, ko smo bili v vlaku, ki nas je peljal v Orel.

On se je smehljal in zdelo se je, da mu je po godu naša odvisnost.

Napolnil mi je denarnico s zlatom in mi priporočil, naj se obračam do njega v vsaki potrebi.

Nekega blestečega, marčnega dne dospeli smo v Orel.

Kamarovskij nas je pričakoval v našem hotelskem stanovanju, vsem okrašenim s cvetjem; potem je šel, da poišče nekega mladega prijatelja, namestnikovega sina, da bi nam preskrbel potne listine.

Ko sem bila sama, se je prikazala Eliza na vratih mojega salona.

«Otroka bi rada nekolika izšla; sta izmučena od potovanja. Če dovoli gospa, ju nekoliko pospremim v vrt tu nasproti...»

«Le spremljaj jih,» sem rekla.

Tjoka in Granja sta pritekla in me objela. Za njima se je zopet prikazala Eliza.

«Dovolite gospa, da «ga» pustim tu?» me tiho vpraša. «Ga», to je bila črna ustnjata torbica z denarjem; je bil beli slon.

«Da, da, le pusti ga,» sem odgovorila.

In prinesla ga je v mojo sobo in ga položila na mojo toaletno mizico.

XXIX.

Naslonila sem se na balkon, da vidim mala; čez cesto gredoč sta me pozdravljala, mahaje s čepicami. Stekla sta v vrt, za njima je korakala zvesta Eliza.

Ostala sem naslonjena na balkon krotka in zamišljena, uživajoč čisti, ostri zrak, ki mi je božal obraz, in gorkoto solnca na mojih ramah.

Obšel me je kes nad mojim preteklim dvomom. Zrla sem z zaupanjem in mirno bodočnosti nasproti.

Da, Kamarovskij me je ljubil, Kamarovskij je bil velikodušen, plemenit, značajen; njegovo popolno zaupanje v mene, ki me je včasih razdražilo, se mi je dozdevalo danes, ko nisem bila nemirna, in nervozna, najvišja spoštljivost plemenitega srca; in ganjena sem si prisegla, da ga hočem biti vedno vredna. Skoro za leto dni bi bila žena tega častitljivega plemiča, povišana po njegovem imenu, vnovič dvignjena po njegovem ugledu, ozdravljena in rešena po njegovi ljubezni. Tjoka bi našel v njem čutečega in modrega očeta in v Granji zabavnega brata... Sklenila sem roki na prsa in dvignila tiho molitev k nebu — molitev, polno kesanja in hvaležnosti.

Strese me lahek šum.

To in ono

Na vsake 4 minute ločitev. Ameriški sodnik Thomas iz Kalifornije je izdal statistiko o ločitvah v zakonu ter izračunal, da se v Ameriki razveže vsake štiri minute en zakonski par. Letno število ločitev znaša okoli 160 tisoč slučajev; potemtakem pride na vsakih deset zakonov po ena ločitev.

Iz iste statistike je dalje razvidno dejstvo, da je v Sev. Ameriki 17 držav, ki se sploh ne brigajo za starostno mejo pri sklepanju zakonov. Devet držav stoji na stališču, da je dovoljeno dekletom ženiti se začenši z devetim letom, mladeničem pa s štirinajstim. Sedaj se v Ameriki nahaja 12 tisoč zakonskih žen, ki še niso dosegle 15. leta in sto tisoč zakoncev, ki niso stari niti 17 let. Jasno je, da pod takimi pogoji zakonsko življenje ne more zadovoljivo uspevati in da ogroža življenje ameriškega naroda.

Sodnik Thomas, ki ima na podlagi bogate statistike vpogled v razloge za ločitve zakonov, trdi, da je glavni vzrok razvezam dolgolaso ženstvo. Vsako leto je pred Thomasom stalo 1500 zakoncev, ki so zahtevali ločitev. Med njimi ni bilo niti ene žene s kratkimi lasmi. Kratkolase žene so po sodbi Thomasa mirnejše in jih baje diči lastnost, da ne zagrešujejo samomorov. Od možev se nikdar ne ločijo. Poleg kratkih las imajo dolgo pamet. Tistim ženam, ki se hočejo ločiti, se torej priporoča, da se ostrižejo, potem se bodo z možem lahko sporazumele ter mu ostale verne in zveste.

Tisoči Edisonov izum. Te dni je ameriški izumitelj Edison prosil, da se patentira njegov najnovejši izum, tisoči po številu. S tem izumom je Edison gotovo dosegel rekord na svojem polju. Edison je že v letih, toda ne čuti svoje starosti v nobenem pogledu. Ohranjen je izredno dobro. Seveda mož ne živi v siromaštvu in bedi, kakor drugi izumitelji, temveč v duševnem zadovoljstvu in denarnem blagostanju.

Mali oglasi

Se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

KUPUJEM cunje po 30, vrvi po visoki ceni. Mloino Grande 20. 1217

POHIŠTVO za kuhinjo, popolne kuhinje se prodajo. Olajšave pri plačilu. Solitario 2, vrata 9. 1218

BABICA diplomirana, z dolgo prakso, sprejema noseče. Ljubezniva oskrba, tajnost zajamčena. Corso Garibaldi 23, I. 1219

SKLADIŠČE s 3 odprtinami, se da v najem. Via S. Nicolò 12. Pojasnila v III. nadstropju. 1220

PRODAJALNA s 5 odprtinami in prostorom v ozadju, se da v najem. Via S. Nicolò 12. Pojasnila v III. nadstr. 1221

ORKESTRON, velik, skoraj nov, v popolnem stanju, 24 plesnih modernih komadov, se proda za L 2200.— tudi na obroke. Uglaševalec Pečar, Via Molino a vapore 3, II. 1222

HIŠA (stanovanje prosto), vrt, bližina mesta, se proda. Izredna prilika. Madonnina 4, II., 17—19. 1223

SODI, hrastovi, novi in rabljeni, mali in veliki, se prodajo v ulici S. Francesco d'Assisi št. 44. 1224

PRODAJALKA, starejša, zmožna italijanščine, se sprejme v manufakturno trgovino. Stefan Štekar, trgovec, Ajdovščina. 1216

ZASTOPNIKI na deželi za nabavo drvi, oglja, meda, krompirja, sena itd. in za prodajo semen, umetnih gnojil, kmetijskih strojev itd. se iščejo proti 3% proviziji. Obrniti se pismeno ali ustmeno na Kmetijsko trgovsko društvo D. Bolonić & Comp. Trst, Raffineria 7/I. 1171

INFORMACIJE in naslovi dobrih in zanesljivih stanovanj za dijake in dijakinje se dobijo v Ljubljani pri g. Likar, Poljanska cesta 87, «vila Bergman». 1183

BABICA, sprejema noseče, ljubezniva oskrba, tajnost zajamčena. Madonnina 10-II 1205

KRČMARJA išče «Gospodarsko društvo» na Proseku. Prošnje sprejema Kalin, Prosek, do 10. septembra. 1208

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po znižanih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

Bil je Kamarovskij, ki je vstopil v mojo sobo in me iskal. Tedaj sem vstopila tudi jaz.

Stal je pred toaletno mizico in držal v rokah ono torbico iz črnega usnja.

«Kaj je to?» je vprašal. «Je tvoje?»

Solnčna svetloba mi je obsevala obraz in čutila sem, kako sem prebledela. «Ne — ne — ni moje —» sem šepetala.

«Res, nikdar nisem videl pri tebi,» je rekel smejoč se in vrteč torbico v rokah. «Jo moramo poslati v bureau.» In že se je približal zvoncu.

«Ne, ne,» sem vzkliknila, «ne, pusti jo. Je Elizina.»

«In zakaj pušča Eliza svoje reči v tvoji sobi?»

Opazivši mojo bledobo in moj trepet, se mi je približal.

«Kaj ti je, draga?»

«Nič, nič ... je le hipna slabost,» sem rekla ... sem se usedla, obrnjena z hrbtom proti oknu. Kolena so se tresla.

Takoj se jes klonil na dmenoj ves nemiren in ljubezniv. «Ti je slabo?»

«Ne bo hudega,» sem rekla, gladeč mu lase, «le malo utrujeno ti ... dolga pot ...»

«Cvetka moja! ... golobica moja! ... tako nežna in slabotna!» Poljubil me je rahlo na čelo.

Potem je pozvonil.

Takoj se je pojavil strežaj. «Prinesite konjak — in hitro,» ukazuje grof. «Gospa se ne počuti dobro.»

Po malem presledku je prinesel strežaj ponudilni krožnik in Kamarovskij mu je rekel, nalivajoč konjak: «Vzemite ono torbico in nesite jo v sobo vzgojiteljice.»

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 855

EGIPTOVSKA metoda za odstranitev dlak iz obraza in života. Madame Hanum Haline, via Geppa 10. 1201

Dr. Slavko Fornazarič
naznanja otvoritev
odvetniške pisarne
v Ajdovščini v hiši g. M. Bratine

Stara znana zlatarna
MIH. ZITRIN
Corso Vitt. Em. III. 47
kupuje in zamenjuje zlato, srebro in drage kamne po najugodnejših cenah. - Lastna delavnica za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spadajočih del. (53)

Dr. Cicero Michelangelo
Postojna (vila Jurca)
Zdravljenje potom elektrike
Vsak dan od 9-12 in 16-19. 52

Šola Berlitz
Trst — Via Torre bianca 21, III.
Začetek novih tečajev in privatnega pouka v angleškem, francoskem, nemškem, italijanskem, španskem, portugalskem in srbohrvatskem jeziku tekom tekočega tedna. Posebni tečaji v italijanščini za začetnike in tečaji za spopolnitev.
Pouk dajejo diplomirani profesorji dotične narodnosti.
Pojasnila in vpisovanja: vsak dan od 9 do 21, Via Torre bianca 21, Trst. (54)

Domače je le domače
so dejale nekdaj naše gospodinje in zahtevale povsod le domače testenine
„PEKATETE“. 41/13
So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. Sl. 225,000.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-12

Izredna prilika!

Šivalni stroji ‚Singer‘ s petletnim jamstvom po L 350.—, s centralno ladjico 500.—, zaklopni stroji, najfinejše vrste L 700.—.
Pošiljatve na deželo. (57)
Delavnica Cervelini, Trst, Via Vasari 17.

Zaloga domačih vin.
Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Via Cunicoli 8, na drobno in za družine Via Giuliani 32.
Priporoča se lastnik
(468) FR. ŠTRANCAR.

Zdravnik 458
dr. J. Bačar
v Gorici viale XXIV Maggio (via tre re) 9
se je vrnil in zopet ordinira
za pljučne in notranje bolezni.

Naročajte in širite „EDINOST“

Oglasi v ‚Edinosti‘ imajo najboljši uspeh

Znana goriška tvrdka Elija Čuk v Gorici
Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prejela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih stojev „PFAFF“.
„PFAFF“ je najboljši stroj za šivilje
„PFAFF“ je najboljši stroj za umetno vezanje
„PFAFF“ je najboljši stroj za krojače
„PFAFF“ je najboljši stroj za čevljarje
„PFAFF“ je najboljši stroj in najbolj trpežni stroj za domačo rabo v obče, za katerega se jamči 20 let. - V zalogi so razne druge odlične nemške znamke šivalnih strojev. Dvokolesa, puške, samokresi. Brezplačen pouk v umet. vezenju.
Se topla priporoča Elija Čuk, sodni izvedenec Piazza Cavour Štev. 9.

Znana slovenska tvrdka **Josip Kerševani** mehanik, puškar in trgovec

GORICA - Stolni trg štev. 9 (desno) - GORICA
se priporoča slavnemu občinstvu za nakup najboljših šivalnih strojev Original Mundlos nemških tovaren, katere jamčim za dobo 25 let. — Brezplačen pouk v umetnem vezenju, krpanju in šivanju. — Imam v zalogi tudi najboljša dvokolesa znamke Columbia ameriških tovaren, za katere jamčim 2 leti, ter vse dele spadajoče v mehanično in puškarsko stroko. (56)
Delavnica in popravljalnica, Gorica, Stolni trg Štev. 5

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu. 3
Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11
Izvršuje vse bančne posle.
Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo.
Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru.
Vloge na knjižice v Lirah obrestuje
po 3¾% netto
Vloge na tekoče račune po 4½%
Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.
Glavni sedež banke: LJUBLJANA.
Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novisad, Ptuj, Sarajevo, Split.
Delniška glavnica Dinarjev 25,000.000.—
Rezerve: Dinarjev 20,000.000.—
Tel. št. 5-18, 22-98. Uraduje od 9 do 12½ in od 14½ do 16.

Razpis službe.
Občina Slavina razpisuje službo
občinskega tajnika
z nastopom 1. oktobra t. l.
Prosilci, ki morajo biti polnoletni in ne starejši od 40 let, naj pošljejo prošnje, pravilno kolekovane in opremljene s spodaj označenimi listinami, tukajšnjemu občinskemu uradu do 25. septembra 1923.
Listine, ki ne smejo biti starejšega izdanja od 3 mesecev in morajo biti potrjene po kr. notarju ali kr. prefekturi, so sledeče:
1) Tajniški patent ali izjavo, da se bo prosilec podvrgel tozadevnim izpitom tekom leta 1923.
2) Potrdilo o italijanskem državljanstvu.
3) Rojstni list.
4) Kazensko spričevalo.
5) Nravstveno spričevalo, izdano po županu občine prosilčevega zadnjega bivališča.
6) Potrdilo o zmožnosti slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi.
ŽUPANSTVO SLAVINA
dne 1. sept. 1923. (482)

NAZNANILO.
Tvrdka Žagar & Plesničar se je preselila iz ulice G. Donizetti 5 v ulico S. Francesco 18 vogal via Palestrina (poleg tiskarne „Edinosti“.)
Med tem ko obveščamo ugl. klijentelo, se toplo priporočamo za nadaljno naklonjenost. Izdelujejo se vsakovrstni likerji. — Direktni uvoz ruma in konjaka.
Specijaliteta: domači tropinovec, brinjevec in slivovka. Velika izbera domačih vin. Skladišče testenin „PEKATETE“ in olja. Telefon 38-72. (483)

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
Obrestuje navadne hranilne vloge po
5%
vloge, vezane na trimesečno odpoved
po 5½% ako znašajo 20-30.000 Lit.
po 6% ako znašajo 30-40.000 „
po 6½% ako presegajo 40.000 „
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.
Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženje nad 2300 zadružnikov, vredno nad 50 milijonov lir.
Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Uradne ure od 8—13.
Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Najstarejši slovenski denarni zavod.
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca štev. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.
Št. telef. 25-67.

Inserirajte v „Edinosti“

Odhodi in prihodi vlakov

JUŽNI KOLODVOR.

Trst, Tržič, Červinjan, Portogruaro - Benetke.

Odhodi: 0.15 o; 5.— eks.; 5.35 brz.; 9.40 o.; 10.10 brz.; 14.— eks.; 15.40 o.; 18.— o.; 19.05 eks.

Dohodi: 0.40 eks.; 5.40 o.; 8.15 o.; 10.05 eks.; 14.— brz.; 15.40 eks.; 19.23 o.; 23.25 eks.

Trst, Gorica, Kormin, Videm (Udine).

Odhodi: 6.05 o.; 8.— o.; 9.40 o.; 13.10 o.; 16.40 brz.; 18.— o.

Dohodi: 8.15 o.; 10.45 o.; 12.40 brz.; 16.50 o.; 18.50 o.; 22.45 o.

Trst, Nabrežina, Divača, Št. Peter, Postojna.

Odhodi: 0.40 eks.; 5.15 brz.; 7.00 brz. 8.30 o.; 11.00 brz.; 16.10 o.; 19.45 brz.

Dohodi: 3.30 eks.; 7.15 o.; 9.25 brz.; 12.20 o.; 18.30 brz.; 20.30 o.; 21.20 brz.; 23.50 o.

KOLODVOR PRI SV. ANDREJU (državni).

Trst, Koper, Buje, Poreč.

Odhodi: 5.40, 8.50*, 12.35, 18.30*.

Dohodi: 8.30*, 12.30, 17.55*, 21.25.

Trst, Gorica, Podbrdo.

Odhodi: 5.35 brz.; 6.10 o.; 16.30 brz.; 17.25 o.

Dohodi: 7.45 o.; 12.25 brz.; 21.15 o.; 23.45 brz.

Trst, Herpelje, Buzet, Pula.

Odhodi: 5.25 o.; 12. 55* brz.; 18.25 o.

Dohodi: 7.35, 10.05 o.; 15.50* brz.; 21.32 o.

* Ne vozi ob nedeljah.

Tiskarna „Edinost“ v Trstu
izvršuje vsa tiskarska dela točno in solidno
Prostori tiskarne se nahajajo v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20

BANCA ADRIATICA
CENTRALA TRIESTE (1)
Delniška glavnica Lit. 15,000.000.—
Podružnice: Abbazia, Zara.
Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.
ADRIATISCHE BANK, WIEN
Frank Sakser State Bank: NEW-YORK
Banco Yugoslavo de Chile: VALPARAISO
Izvršuje vse bančne posle.
PREJEMA VLOGE
na vložne knjižice ter jih obrestuje po 3¾%, vloge na žiro-račun po 4%.
Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes)
Zavodovi uradi, Trieste:
Via Cassa di Risparmio 5 — Via S. Nicolò 9. (Lastna palača)
Telefon Št. 1463, 1793, 2676. Blagajna postaja od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.